

Taxa postala
platice in numarar
No. 224716-929.

Szerkesztőség
és kiadóhivatal:
Ciuj-Kolozsvár, Stra-
lozsvár, Stra-

da Baron L. Pop (voit Brassai u.) 10.
Telefon: 9-77
vonta 110

690. e.
havon J. Ránásetter Robert

Budapest

Cikkeink utonyomasat csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

NYKÖZLET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Bérmunkások
levelet nem
fogadnak el.
Kéziratok meg-
őrzésére és visszaküldésére nem vál-
lítkozunk. Főszerkesztő Dr. Marton
Erdő. Felelős szerkesztő Jambor
Ferenc. Búharesti szerkesztő: Hát-
szegi Ernő, Str. St. Constantin Nr. 31

Ára 5 lei

Péniek, 1932 Jan 8

5692. EV XV. EVF.
TEBETH 29. 5. SZÁM

Szegény arisztokraták és arisztokrata szegények

Argetoianu pénzügyminiszterrel, aki most éppen Romában földözgatja az olasz-román barátság törött fazekát, sok mindent el lehet mondani. Egyet azonban nem szabad elvitatni tőle. Azt tudnivaló, hogy brutális ösztönöséggel és cinikus nyíltsággal szokott bizonyos helyzeteket jellemezni. Romában sem mulasztotta el az alkalmat arra, hogy szellemes axiómát ne mondjon Románia helyzetéről. Azt mondta Argetoianu: 1932 nehéz esztendő lesz egész Európára. Reserves lesz ez az év, különösen azokra az államokra, amelyeknek polgárai hozzászoktak a gondtalansághoz, a luxushoz. Románia könnyen ki fogja állni ezt az évet. Mert nálunk a szegénység: tradíció. Hiszen Románia a szegények arisztokratája. Irodalmi értéke van ennek a definíciónak. A pénzügyminiszter szerint a nyugati államok — lerongyolódott arisztokraták, míg Románia a szegény keleti országok arisztokratája. Szomorú, hogy ez a rang és jelleg, amellyel Argetoianu megtisztelte az országot, vajmi kevésse vigasztal bennünket. Mert Argetoianu elhallgatta az olasz újságírók előtt, hogy inkább vagyunk szegények és nyomorultak, mint arisztokraták.

Hamangiu

Meghalt Románia legambiciózusabb és legterletesebb igazságügyminisztere. Alig volt román politikus, akit oly kevéssé szerettek és annyira támadtak volna, mint Hamangiu. Minden gesztusa és minden akciója mögött a parvenüt keresték, aki hírnév és tönjénezés után sóvárog. Ezt vetették szemébe, midőn kiadta a régi királyság polgári törvényhozásának legkomplettebb gyűjteményét. Ezt dörzsölték az orra alá, midőn hatalmas könyvtárát a román akadémiának adományozta. Es ezzel kötődtek belé, midőn felvette a régi törvények kiterjesztése utján való egységesítés eszméjét. Toma Stelian egykori igazságügyminiszter idézte, aki kimondta róla a szentenciát: Hamangiu — reclamagiu. Más szóval: Reklamhós. Nemesek az embert nem kimélték benne, de az igazságügyminisztert sem. Azt mondták róla, hogy személyes és politikai bosszúra használta fel pozícióját. Hogy rossz kodifikátor. Az ő terhére írták a feketeszegényben folytatott egyoldalú és agresszív vizsgálatot. Még a kormányt támogató többség sem szerette a miniszteri padban látni ezt a szürkűlhajú, cwikkeres, hegyesre fent bajsúzó embert. Pedig Hamangiuiban kétségtelen hibák mellett komoly értékek is voltak. Oriási jogi tudás, páratlan munkabírási és sokoldalúság. És tőretlen ambíció, amelynek segítségével magasra tornászta fel magát. A legfőbb semmitörőké bírja volt és a román akadémia levelező tagja. Az új ritmus meghozta számára a bárszónyszék dicsőségét is. Innen ütötte most ki a kérelmetlen Mors Imperator.

Ideiglenesen...

Minél állandósultabb lesz a nyomor és kétségbeesés, minél mélyebbre haladunk a bizonytalanság utvesztőjében, annál kedveltebb lesz Európa doktorai részéről az ideiglenes megoldások hangoztatása. Minden gyors, határozott, kétséget és halasztást nem tűrő beavatkozások után kiált. Civilizációk és kultúrák sorsa ferores kockán, mert hiszen életük százszétté esz milliói sodródtak a lét vagy nemlét meggyére. Nem-e természetes tehát, hogy azok a „bölcsek“ államférfiak, akik a sors oktalansága és végzetes tévedése folytán ma a világ gyeplyéjét kezükben tartják: eleve borzadoznak minden radikális megoldástól? Ideiglenes megoldás! Olyan ez, mintha

Laval lemond és balfelé orientálódik?

Politikai körökben az a hír terjedt el, hogy Laval kormánya a törvényhozás karcsónyi szűntetjének vége előtt lemondani készül. Azt hiszik, hogy újra Laval fog kormányalakítási megbízást kapni s ez esetben inkább balfelé orientálódni munkatársainak megválasztásában, tekintettel a közeledő választásokra. Laval a legutóbbi ülészakon több ízben is kisebbségben maradt s alig néhány szavazattal menekült a leszavaztatás elől a bizalmi kérdés felvetései alkalmánál.

Brüning végleges megoldást fog követelni a lausannei konferencián a jövétételek ügyében

ezrei szemben a franciák és angolok nem akarják a végleges rendezést

Berlin, január 7. Edge párizsi amerikai nagykövét váratlanul Berlinbe érkezett. Berlini útja, hivatalos jelentés szerint, a berlini amerikai nagykövét dîner-jével függ össze, amelyet a berlini francia nagykövét tiszteletére ad.

A Berliner Tageblatt szerint igen valószínű, hogy Edge nagykövét berlini látogatásának valódi célja az, hogy tárgyalásokat folytasson a vezető német államférfiakkal. Edge nyilvánvalóan azt a megbízatást kapta kormányától, hogy tanulmányozza még a lausannei konferencia összeülése előtt a német közvélemény hangulatát és szerezzen információkat arról a politikai és gazdasági programról, amellyel a német delegáció Lausanne-ba megy. Edge missziója annál is érthetőbb, minthogy Edge hosszú évek óta képviseli az Egyesült Államokat Párizsban, résztvevő minden nemzetközi adósságrendező tárgyaláson és kiváló szakértője ennek a kérdésnek.

Edge-ysel egyidejűleg Hoesch párizsi német nagykövét is Berlinbe érkezett, hogy megvitassa a birodalmi kormányval a lausannei és genfi konferenciákon szóba kerülő problémák hatalmas komplexumát. Edge és Hoesch berlini jelenléte tulajdonképpen tehát arra szolgál — írja a Berliner Tageblatt, — hogy Berlinben előzetes tanácskozást tartanak a lausannei konferencia előkészítésére. A lap végül megjegyzi, hogy a nyugateurópai hatalmaknak és az Egyesült Államoknak tudomásul kell venniük, hogy Brüning kanceller fix programmal megy Lausanne-ba, amelyen semmi körülmények között sem változtat. Ez a program lényegesen különbözik a francia és az angol kor-

mány álláspontjától, mert a német kormány arra fekteti a legnagyobb súlyt, hogy a lausannei konferenciának nem szabad újabb provizóriumra vezetnie, hanem véglegesen meg kell oldania a jövétételek kérdését.

Ezzel szemben francia és angol irány adó körökből származó információk szerint a lausannei jövétételei konferenciát nem fogja véglegesen rendezni a jövétételek kérdést. Ezért számolni kell azszal, hogy az értekezlet rövidtartalmú lesz a s nyár folyamán új konferenciát hívnak össze a probléma megvitatására. Ma délután az angol kormány minisztertanácsot tartott, amelyen a lausannei konferencia ügyével is foglalkoztak.

Sir John Simon külügyminiszter az újságíróknak kijelentette, hogy az angol kormány az értekezlet mielőbbi összeülését tartaná kívánatosnak, de lehetséges, hogy a konferencia január 18. és 25-ike közötti napok valamelyikén nyílik meg. Ha az értekezlet még ennél is későbbben kezdené, a parlament ülésézése miatt Macdonald részvétele mindenesetre problematikusvá válhatik, de Neville Chamberlain pénzügyminiszter mindenesetre ott lesz Lausanneban. A külügyminiszter a délután folyamán fogadta báró Neurath német nagykövétet.

Hoover nemzetközi valutakonferenciát akar összehozni. Londonból jelentik: A Daily Mail washingtoni értesülései szerint Hoover elnök nemzetközi valutakonferenciát kíván összehívni. Az elnök reméli, hogy Anglia, Francia és Németország nem fogják akadályozni a konferenciát az értekezlet összehívása elő-

rekedtek. A világ mai káoszában azonban az ideiglenesség egyenlő a késedelmeskedéssel, a késedelmeskedés pedig egyenlő a biztos pusztulással. Európa „bölcsek“ államférfiai eddig sem takarékoskodtak a frázisokkal, a különböző hasznos és haszontalan gyógymódok felvetésével. A baj csak az, hogy mindezekből a bölcsességek közül fikarcnyi sem valósult meg, mert vagy akaratuk, vagy tehetségük mondott csődt a realitásokkal szemben. Az ideiglenes megoldások mögött már csak a Rontás vigyorgását lehet látni. Németországban már a jövétételek végleges rendezése sem biztosan feltétlenül a szociális rendet, de az ideiglenes megoldás egész biztosan felborítja. A leszerelési konferencia minden bizonnyal szintén ideiglenes megoldásai végül is új háborúkra fognak vezetni. Az ideiglenes szellem katasztrófálisan terpeszkedik szét a világ felett és nagyon jó volna, ha rájönné már végre valaki a végleges megoldás kulcsára.

rekedtek. A világ mai káoszában azonban az ideiglenesség egyenlő a késedelmeskedéssel, a késedelmeskedés pedig egyenlő a biztos pusztulással. Európa „bölcsek“ államférfiai eddig sem takarékoskodtak a frázisokkal, a különböző hasznos és haszontalan gyógymódok felvetésével. A baj csak az, hogy mindezekből a bölcsességek közül fikarcnyi sem valósult meg, mert vagy akaratuk, vagy tehetségük mondott csődt a realitásokkal szemben. Az ideiglenes megoldások mögött már csak a Rontás vigyorgását lehet látni. Németországban már a jövétételek végleges rendezése sem biztosan feltétlenül a szociális rendet, de az ideiglenes megoldás egész biztosan felborítja. A leszerelési konferencia minden bizonnyal szintén ideiglenes megoldásai végül is új háborúkra fognak vezetni. Az ideiglenes szellem katasztrófálisan terpeszkedik szét a világ felett és nagyon jó volna, ha rájönné már végre valaki a végleges megoldás kulcsára.

rekedtek. A világ mai káoszában azonban az ideiglenesség egyenlő a késedelmeskedéssel, a késedelmeskedés pedig egyenlő a biztos pusztulással. Európa „bölcsek“ államférfiai eddig sem takarékoskodtak a frázisokkal, a különböző hasznos és haszontalan gyógymódok felvetésével. A baj csak az, hogy mindezekből a bölcsességek közül fikarcnyi sem valósult meg, mert vagy akaratuk, vagy tehetségük mondott csődt a realitásokkal szemben. Az ideiglenes megoldások mögött már csak a Rontás vigyorgását lehet látni. Németországban már a jövétételek végleges rendezése sem biztosan feltétlenül a szociális rendet, de az ideiglenes megoldás egész biztosan felborítja. A leszerelési konferencia minden bizonnyal szintén ideiglenes megoldásai végül is új háborúkra fognak vezetni. Az ideiglenes szellem katasztrófálisan terpeszkedik szét a világ felett és nagyon jó volna, ha rájönné már végre valaki a végleges megoldás kulcsára.

VILÁG TÜKRE

Miért nem orvosság az infláció?

Budapest, január hó

Az infláció kérdését igen gyakran vetik fel az utóbbi időben Közép-Európa és a Balkán államaiban. S ha különböző elnevezések alatt is hirdetik egyes csoportok, a lényeg egyre megy: „Földpénz“ és Binnenwährung“, az árnívó általános emelése és a forgalmi eszközök szaporítása lényegében egyugyanazt a fogalmat takarják. Németországban a rajnawestfáliai nehézipar, az eladósodott nagyagráriusok Hugenberggel, Schachtal, Hitlerrel és Kalekreuth gróffal az élükön szállnak sikra inflatőrikus megoldásokért, Magyarországon a Gaál Gaszton kisgazdapártjából és a Gyáriparosok Országos Szövetségéből hallatszanak olyan hangok, amelyek a gazdasági válság ördögét egy „kis“ infláció Belzebubjával szeretnék kiűzni. Romániában Lupu szeretné inflációval megmenteni a parasztokat a fojtogató adósságoktól. A kérdés azonban nem csupán az, hogy kívánatos-e a mai időben az infláció, hanem hogy lehetséges-e egyáltalán elkerülni azt. A Brüningi és egyéb miniszterelnöki nyilatkozatok kategórikustónusa, hogy a valuta stabilizálásának a fenntartása a legfontosabb feladat, a bankzárlatok és devizazárlatok, a bankjegyforgalom szándékolatlan deflációs jellegű csökkentése sem változtatnak azon, hogy az infláció veszélye Közép-Európa és a Balkán egyes államai számára inkább fennáll, mint valaha.

Magyarországon legutóbb Károlyi Imre gróf, a miniszterelnök unokatestvére írta meg a Magyarság hasábjain, hogy „ha“ a mezőgazdaság mai válságán nem tudnak segíteni, „ha“ a külföldi exportot fokozni nem tudják, a tönkrement adózók folytán tönkrement államháztartást lehetetlen a bankpréz megindítása nélkül fenntartani. Ez a jelenség azonban nem csupán Magyarországra szorítkozik. A költségvetések leszállítása és az adók általános emelése dacára az egyre fokozódó gazdasági leromlás illuzórikussá teszi az államháztartások deficitjének eltüntetését. Az állam, hogy „fizethessen“, azaz hogy adósaíttól rossz pénzért realis értékeket vehessen el, kénytelen a bankprézhez folyamodni, amely a háboru alatt és után is az egyetlen mód volt arra, hogy az állami terheket — indirekt módszerrel — az adózók nyakába varrják. A gazdasági válság által teremtett bizonytalan helyzet már magában véve is inflatőrikus „megoldásokat“ idéz fel.

De ha az infláció lényegével tisztában vagyunk, úgy nem csupán az infláció már ismert háborus módozatát kell tartanunk. A bankjegymennyiség ugyanis tudvalevőleg csak annyiban képvisel realis értéket, amennyiben az arany helyébe ugrik be, tehát nem haladja túl a forgalom lebonyolításához különben szükséges arany mennyiséget. A jegybankok utóbbi időben követett politikája azonban letérést jelent erről az utról, amit a közgazdasági tudomány — ha nem is tudatosan — eddig alkalmazott. Az elv az volt, hogy a jegybankok portfőjében csak olyan kereskedelmi váltókat szabad tartani, amelyek mögött realis és realizálható arany mennyiségek állanak. A különböző garanciántézetek által — formálisan — jegybankképessé tett váltók leszámítására azonban annyit jelent, hogy

a cirkuló bankjegymennyiség az áru-forgalom szükségletein felül szaporított s hogy ez a tény eddig nem jelentett inflációt, annak magyarázata csak a bankjegyek mértékletlen felhalmozásában kereshető, amelynek következtében a fölős mennyiségű bankjegyek *ténylegesen* nem jutottak a forgalomba. (pl. Németországban, vagy Fenyő Miksa szerint Magyarországon is.) Az inflációhoz ilyen körülmények között semmi egyéb nem kell, mint hogy az illető valuta iránt meginnogjon a bizalom és a felhalmozott bankjegyek *ténylegesen* is a forgalomba jussanak. A bizalomnak ehhez a megindáshoz, az árak emelkedéséhez viszont bőven adhat alkalmat a valuta külföldi viszonylatban való elértéktelenedése, az, hogy a valutát külföldi piacokon nem tudják tartani, a külföldi fizetéseket nem tudják teljesíteni. (Németország, Magyarország stb.) Amíg a jegyintézetek által kibocsátott pénzben bizalom van, a garanciabankok által lehetővé tett fölős bankjegykibocsátás enyhíti a pánik hangulatot, amelyben a pénz eltűnik a forgalomból a váltók diszkontálójával együtt. Mivel azonban a kibocsátott bankjegymennyiség nem tér vissza — mint rendes időkben — a bankokba, hanem privát kézben halmozódik fel, a legelső bizalmatlansági hullám alkalomával inflációnak kell bekövetkeznie.

Az infláció azonban nem csupán pénzügyi művelet, hanem szociális tett is egyúttal, amelynek a jelen helyzetben szinte beláthatatlan következményei lehetnek. Elsősorban az állam és a nagyipar, valamint a nagyvárosoknak áll érdekében, akik ősös pénzzel fizethetik ki az őket terhelő adósságokat — nem a bankok, — hanem a bankbetéveők, a kispolgárság rovására. Az infláció tehát jelenti a kispolgárság és a fixfizetések helyzetének rohamos leromlását, jelenti ezenkívül a munkások reálbérének esőkenését is, az ipar fokozott dumpingjét, a kereskedelmi háború kiéleződését, amelyek számtalan konfliktus csiráját hordja magában.

Miért ellensége ma a hivatalos politika az inflációs megoldásnak? Ennek a ténynek számos magyarázata van. Elsősorban is a banktöke az, amely betéttállománya megcsappanásától és runtól tart. Másrészt a külföldi: (francia, amerikai stb.) töké érdeke, hogy az inflációs valuta révén ne növekedjen más országok versenyképessége. Harmadszor; mert a veszélyeztetett valutáiú országok külföldi adósságai külföldi valutára szólnak és így még az az előnyük sem lenne meg az inflációból, mint Angliának, amelynek adósságai nagybárra fontra szóltak és amely így egy éretőbb rövidlejáratú adósságainak tekintélyes részétől szabadult meg. Negyedszer: mivel az infláció a szociális elégedetlenség óriási megnövekedésével járna. Ötödször és legvégsőül: mivel az általános gazdasági válság idején az infláció — átmeneti és egészen rövid konjunktúra után — a válság további növekedésével jár. Ez a legutóbbi tényező legfontosabb mind között. Az infláció ugyanis csak annyiban jelent tényleges konjunktúrát, amennyiben nemcsak a közvetlen szükségleti cikkek gyors beszerzésével jár, hanem a termelési cikkek gyártására is áttermé. Ez pedig ma, amikor a világ iparai termelésének kapacitása még félig sincs kihasználva (Amerika vasiparának pl. csak 28 százalékig) legalább is nem valószínű.

Az infláció tehát nem menekvés a gazdasági válságból, de épp oly kevésbé jelent menekvést az inflációellenes prédikációk özone sem. Az infláció a gazdasági szétzüllés kényszerű stációja, és hogy elkerülni lehetősége erre csak az idő hozhatja meg a választ.

(h. j.)

Vissza a háborúba?

El innen, — de hová?

Rotschild báró és a P. I. C. A. magáévá tette a máramarosi kolónia ügyét

Isaksohn, havasmezői főrabbi nyilatkozik párizsi tárgyalásairól a máramarosi kolónia ügyében

Százötven máramarosi zsidó család már is jelentkezett a palesztinai kivándorlásra

Sighet-Máramarossziget, január 7. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Egy strámturais zsidó „parasztgazda” mondotta a két-ségbeesés hangján:

— Tegnapelőtt beállított hozzám a legjobb román szomszédom. Barátságunkra hivatkózott és arra kért, hogy engedjem át neki földjeimet... Ő hajlandó nekem egy minimális pénzösszeget adni értük... Pedig... Hát a zsidókat amogy is kiűzők innen... És a zsidó birtokokat a román parasztok között fogják felosztani... Ha tehát neki adom földjeimet, akkor legalább egy kis pénzt mentek meg...

Ne hogy azt gondoljuk, hogy ez olyan izolált jelenség. Amolyan egyedülálló, véletlen kiszólás. Nem! Egy — a sok közül!

Mi lesz holnap?

Tragikus szimptoma. De élő és való. És figyelmeztető felkiáltó jel nemcsak az „illetékes” hatóságoknak, hanem magának a legérdekeltebb félnek: a zsidóságnak is.

Rónán az utolsó pillanatban fogantatosított intézkedés hátrította el a végzetes veszedelmet a zsidók feje fölött, amelyet elvakult agitátorok szítottak a nincstelen parasztok körében. Jödon is napirenden vannak az antiszemita kilenések. És Constantin Daniló újra járja a máramarosi falvakat... Vajjon mit hoz a holnap a máramarosi zsidóknak? Ezek a jelenségek csöppet sem biztatóak.

El innen, — de hová?...

A máramarosi zsidók agyában újra felágaskodott a Galuth régi, tragikus kérdőjele:

El innen! — de hová?
A néhány hónappal ezelőtt Máramaros szigeten megtartott gazdasági konferencia határozatai között szerepel egy mondat, amely így szól: „Máramaros nyomorgó tömegeinek egy részét emigráció útján kell az életnek megmentenünk...”

És akkor is felmerült a kérdés: Hová? Máramarosi kolóniát Palesztinában

A felelet, a megoldás irányai sugároznak ki azokból a szavakból, amelyeket Isaksohn, havasmezői főrabbi ajkáról hangzottak el...

A havasmezői főrabbi a napokban tért vissza Párizsból, ahol Rotschild Ödön báróval és a zsidó kolonizációs testülettel tárgyalt egy Palesztinában létesítendő máramarosi chaszid-kolónia ügyében.

A gondolat nem új, 1925-ben vetődött fel és azóta napirenden van. Annak idején dr. Adolf Friedmann, fáradozott a terv megvalósítása érdekében. Sőt a kolónia helyét is megjelölték Palesztinában.

De tovább nem jutottak vele. Es most, néhány hónappal ezelőtt Isaksohn, havasmezői főrabbi rukkolt elő a régi tervvel. És úgy látszik sikerült a megvalósulás útjára terelnie a máramarosi kolónia tervét.

Isaksohn főrabbi nyilatkozik párizsi tárgyalásairól

— Azt beszélik, főrabbi ur, hogy párizsi útja falkóval végződött.

— Ugyan, kérem, — hangzik az energikus válasz, — ne üljenek fel a kishitű „meraglímok” híreszteléseinek. Irj meg, hogy párizsi tárgyalásaim eredményével teljesen meg vagyok elégedve. Rotschild báró köreitől garanciát kaptam, hogy tervünket a báró támogatni fogja.

— A párizsi zsidóság — folytatta nyilatkozatát — ösen ér a gazdasági világ válságát. Ennek ellenére is a legmagasabb fogadtatásban részesítettek. Párizsi grandrabbin személyesen járt elénk és megbízást adott a P. I. C. A. elnöknek, aki megígérte, hogy létre fogja hozni a kolóniát. A zsidó nép felkészül a máramarosi kolóniának felállítására.

— Ez látszólag a kolonizációs tár-

saságok párizsi központja is magáévá tette a kolónia ügyét.

Az első lépés a terv realizálásához

— A HIÁS Emigdirect központja érintkezésbe lépett a párizsi és a jeruzsálemi Jewish Agency exponeenseivel. A Jewish Agency már átiratot is intézett az erdélyi Palesztina-Hivatalhoz és je-

Ideiglenes megegyezés a berlini bankárkonferencián

A február 28-án lejáró hitelmeghosszabbító egyezményt egy évvel prolongálják

Berlin, január 7. A rövidlejáratu német hitelektről tárgyaló berlini bankárkonferencia, beavatott körök értesülése szerint, megegyezett abban, hogy a február 28-án lejáró hitelmeghosszabbító egyezményt további egy évvel prolongálja. A megállapodás még nem végleges, a tárgyalások azonban már annyira haladtak, hogy a bankárkonferencia minden nehézség nélkül beterjesztheti zárójelentését a lausannei nemzetközi kormánykonferenciának. A tanácskozásokról egyébként közelebbi részletek nem szivárogtak ki.

Párizsi jelentések szerint a hitelmeghosszabbítás kérdésében létrejött ideiglenes megállapodás nagy hosszú okozott a keddi tőzsdén a német kölesönkötvényekben.

A Young-kölcsön 397 frankról 450 frankra, a Dawes-kölcsön pedig 4850 frankról 5200 frankra szökött fel. A német kölesönkötvények szilárdsága a tőzsdé minden területére kedvező hatást gyakorolt. Az árfolyamok jóval magasabba voltak, mint az előző tőzsdénapon.

„Nincs kétségünk az iránt, hogy ki fog győzni!”

Jabotinsky Varsóban meghirdette a nyit harcot Anglia ellen

A londoni cionista vezetőkörök kijelentették, hogy nem vállalnak felelősséget Jabotinsky beszédeért

Varsó, január 7. A napokban zajlott le a lengyelországi revizionista-cionisták évi konferenciája Jabotinsky Vladimir, a revizionista Világunió elnökének, valamint Meir Grossmann részvételével. A konferencia első napjának legjelentősebb eseménye Meir Grossmann nagy beszéde volt, amelyben kifejtette a revizionizmus új politikájának programját és kijelentette, hogy a revizionizmus egyik főfeladata lesz, hogy a cionista világban uralkodó pesszimizmust az összes erőnek konstruktív összefogásával váltásák fel. Ezután bejelentette, hogy a revizionisták kénytelenek változtatni politikai orientációjukon.

— Eddig azt hittük — mondotta —, hogy Nagybritánia érdekei egybeesnek a zsidó Palesztina érdekeivel. Anglia politikája a passzivitás volt, míg aztán nyíltan az arabok mellé állott. Most már eljött annak is az ideje, hogy mi is reviziót alá vegyünk Angliához való viszonyainkat. Az arabok felől háromszorosát kaphatunk volna meg a bevándorlási certifikátok számának, mint amennyit az angolok engedélyeztek. Mire való tehát az angol mandátum? Anglia jelenléte Palesztinában csak egy zavaró akadályt jelent a zsidóknak.

— A revizionisták egy „Fekete könyvet” készítenek elő, amely fel fogja sorolni mindazt, amit Anglia Palesztinában és Palesztinával tett. Ha eddig csupán parlamentáris harcot folytattunk Anglia ellen, akkor ez ma már egy tulhaladott valami. Más harci eszközökhöz kell folyamodnunk és Palesztinában és Palesztinánél kell harcolnunk. Ha gyengéknek fogunk bizonyulni ahhoz, hogy Palesztinában keresztyülvigyük követeléseinket, akkor elég erősek leszünk arra, hogy megvárjuk a palesztinai angol közigazgatást. Mindenek előtt egy erőteljes és tiszta „Noncooperation” kell hogy meghirdessék a palesztinai közigazgatással szemben. Ha összefogjuk az erőket, úgy fogunk bizonyítani, hogy a cionizmus meg elég erős ahhoz, hogy jogos követ-

léseit képviselje.

A konferencia második napján Jabotinsky Vladimir tartott feltűnést keltő beszédet. Kifejtette, hogy az objektív feltételek és tényezők úgy hozták magukkal, hogy Anglia ma már nem egy kolonizációképes hatalom. Ma már nyitott kártya fekszik előttünk Anglia politikáját illetően. Anglia a „feketeszak” frontját fogott össze a muzulmán világ kebelében. Az izlam, mint vallás, magas morális értékeket foglal magában. Anglia azonban az izlam visszamaradt eleminek legalacsonyabb ösztöneire spekulál. Az izlammal nemcsak a cionista aspirációk ellen szítja a tüzet, hanem Franciaország, szírjai, Olaszország, tripoliszi, Amerikánk philipini és Hollandiának belgiumi pozíciói ellen izgat a kolónia-országokban.

— A világ zsidói sohasem fogják megbocsátani Angliának, hogy játékok üzött egy ősi kultúrát sokereréves álmával. Anglia lebecsüli a földkerekség eme 15 milliónyi tevékeny emberének haragját. A zsidó nép haragja Anglia ellen nagyobb, mint az egykori cári Oroszország ellen. Óva intjük Angliát, nehogy megrendítsük világalapjait.

— Essünk kétségbe? Nem! Az egyik oldalon egy nép kétezeréves álma megvalósításának törekvését látjuk, a másik oldalon egy brutális játékot, amely mindössze 14 évtized. Nincs kétségünk az iránt, hogy ki fog győzni. A világ mai rendje nem egy mores Szinaj-törvény. Meg fog változni. Az ami vár ránk, nem más, mint: a zsidó nép gazdasági erőinek koncentrációja Palesztina érdekében.

Jabotinsky beszéde kínos feltűnést keltett Londonban és az angol sajtó élénken kommentálta azt. Dr. Eder, az angol cionista föderáció elnöke, valamint Brodetsky professzor nyilatkozatot adtak a Timesnek, amelyben kijelentik, hogy Jabotinsky semmilyen tisztviselésben nem tölt be a Cionista Világszervezetben és így nem vállalnak semmilyen felelősséget vezérlő beszédének tartalmáért.

„Nevesse Beszéd musr

Bucuresti-Bu...
Románia kultu...
játáságos ellent...
ben két generá...
cionalizmus és...
mus előharcos...
nak: Cuza, Cu...
tachescu, stb...
dig ugyanekkó...
legfelvilágosul...
gondolkodó l...
Rascanu és R...
legrepresentatí...
ronnyal Petre...
párti kormány...
minisztere és...
ciológiát adja...
alacsonytermé...
professzor, ak...
a Nyugat kul...

A legutóbbi...
mandátumhoz...
rész a polit...
össze veje a C...
— Jöjjön, k...
gától friss ki...
tan élek Jasib...
a kulisszák m...
„I...
sa

Megered a...
szelében az o...
amelyet And...
gazdónak lát.

— A teljes...
jük — mondja...
vannak, magu...
körülöttük a...
dóan növekvő...
egy biztató jel...
hogy ez a z...
viheti az orsz...
zás? Az orszá...
telnek, hogy...
visszakerüljön...
rezsím. Az „u...
komoly embe...
Egyébként ped...
a belpolitikai...
gosan nagymé...
gény szociológ...
kal inkább let...
desének probl...
— ez a főindí...

Eu...
me...
— Mit gond...
meg menteni a...
Eldgondolkozv...
szor:

— Annyi b...
olyan válságon...
fogható meg...
gazdasági str...
adósságok a...
chiája, a tul...
nül irracionáli...
rialista tenden...
lenségig harca...
járulnak hozzá...
záltabb kontin...
— S hogy...
Nem lehet azt...
mus teljesen e...
szerepe azonb...
megszűnik. A...
szer alapvető...
hoz fog jutni...
nem tarthatja...
országban kor...
ellenére is var...
kapitalizmusnal...
szabadverseny...
beszék. Mindket...
európai és kül...
ban kartellek...
szabadverseny...
Az

— Gondolja...
rendszer rövid...
ja felváltani?

— Nehezen...
A kapitalizmus...
terjedetebb, se...
hagyná magát...
saját otthonába...
győzni a kapita...
ben még mindig...
kulások. Egyé...

„Neveessenek Cuzán, ahogyan a mi parlamentünk is kikacagta...”

Beszélgetés Andrei professzorral a kapitalizmusról, kommunizmusról és az új ritmusról

„A társadalom nagy átalakulásokon fog keresztülmenni, de a kapitalizmus sokáig fog még élni”

Bucuresti-Bukarest, január 7. A régi Románia kulturcentrumában, Jasiban sajtóságos ellentétként áll egymással szemben két generáció. Az egyik a sovén nacionalizmus és a türelmetlen antiszemitizmus előharcosait adta a román politikának: Cuza, Cuza junior, Anghelescu, Costachescu, stb. A másik generációból pedig ugyanez a román politikai élet legfelvilágosultabb és leghatalmasabb gondolkodói kerültek ki. Ez utóbbiaknak Rascanu és Ralea professzorokon kívül a legrepresentatívabb képviselője minden bizonnyal Petre Andrei, a nemzeti parasztpárti kormány volt földművelésügyi minisztere és volt kamarai alelnök. A szóciológiát adja elő a jasi egyetemén és az alacsonytermetű, szőkésbarna hajú fiatal professzor, aki tetőtől talpig át van itatva a Nyugat kulturájától.

A legutóbbi választásokon nem jutott mandátumhoz s azóta nem is vesz részt a politikában. A véletlen hozott össze vele a Calea Victoriein.

— Jöjjön, kísérjen el, talán hallok magától friss híreket. Teljesen visszavonultan élek Jasiban, nem tudom, mi történik a kollégák mögött.

„Komoly ritmus kell felváltása az új ritmussal”

Megered a beszélgetés. A szó természetesen az ország helyzetére terelődik, amelyet Andrei professzor nagyon aggasztónak lát.

— A teljes fejtelenség korszakát éljük — mondja. — Azok, akik kormányon vannak maguk sem tudják mi történik körülöttük s hogy mi rejtezik az állandóan növekvő nyomorúság mögött. Seholy egy biztató jel s különösképpen aggasztó, hogy ez a zürzavar könnyen anarchiába viheti az országot. A jelenlegi kormányzás? Az ország érdekei nagyon megkövetelnék, hogy a legrövidebb időn belül visszakerüljön helyére a demokratikus rezsim. Az „új ritmussal” fel kell váltania komoly emberek komoly ritmusának. Egyébként pedig bevallom őszintén, hogy a belpolitikai helyzet nem érdekel tulságosan nagymértékben. Magamfajta szociológust az utóbbi időben sokkal inkább leköti a kapitalizmus vergődésének problémája. Mert — ugy látom — ez a főindító oka a mai válságnak.

Európa olyan válságon megy keresztül, amelyhez fogható még nem ismert

— Mit gondol, professor ur, meglehet-e még menteni a kapitalista rendszert? Elgondolkozva válaszol Andrei professzor:

— Annyi bizonyos, hogy Európa ma olyan válságon megy keresztül, amelyhez fogható még nem ismert. A jelenlegi gazdasági struktúra inog. A háborús adósságok a nemzetek gazdasági autarchiája, a túltermelés, a javak hihetetlenül irracionális elosztása, Amerika imperialista tendenciái, a gyarmatok függetlenségi harca — ezek és még sok más járulnak hozzá a legöregebb és legcivilizáltabb kontinens hanyatlásához.

— S hogy a kérdésre válaszoljak: Nem lehet azt mondani, hogy a kapitalizmus teljesen el fog tűnni. Mai vezető szerepe azonban valószínűleg rövidesen megszűnik. A jelenlegi gazdasági rendszer alapvető átalakulások után is szóhoz fog jutni a tőke, de vezető szerepét nem tarthatja meg. Bizonyíték? Oroszországban kommunista berendezkedése ellenére is vannak magángazdaságok. A kapitalizmusnak ideológiai alapját a szabadverseny és az individualizmus képezik. Mindkettő szűnőben van. A mai európai és különösen amerikai gazdaságban kárteltek, trösztök szorítják ki a szabadversenyt.

Az új és a régi Oroszország

— Gondolja, professor ur, hogy a mai rendszert rövidesen a kommunizmus fogja felváltani?

— Nehezen lehetne illeszmit állítani. A kapitalizmus sokkal ellentállóbb és elterjedtebb, semmint hogy ily könnyen hazná magát legyűrni. A szovjet még saját otthonában sem tudta teljesen legyőzni a kapitalizmust. A kollektívrendben még mindig hatalmat képviselnek a kulákok. Egyébként az oroszok maguk

sem látják teljes biztonsággal, hogy mit hoz számukra a holnap. Jellemző erre az az anekdóta, amelyet Knickebocker amerikai újságíró jegyzett fel Moszkvában: „A hidon ketten találkoznak. Hogy vagy — kérdi az egyik. — Megyek és a vízbe fojtom magam, mert nincs már sem kenyerem, sem husom, sem cipőm. — Ne busulj, elvtárs — vigasztalja a másik —, 1932 végéig megcsináljuk a Pjatiletkát és akkor jobb lesz. A másik futásnak ered, miközben visszakiált: — Azonnal beugrom a vízbe, mert addigra már vízsem lesz több!”

Sheridan újságíró három nővér leveleit közli és ez a három levél rendkívül jellemző. A két idősebb (az egyik harmincyolc, a másik harmincöt éves) a legborzalmasabb színekben festi le az oroszországi állapotokat. A harmadik tizenhét-

éves, aki a kapitalista civilizációt nem ismerte és aki nem tud párhuzamot vonni a mult és jelen között, elégedetten ír levelében.

Világválság és belpolitikai intrika

— Tehát mi a konkluzió, professor ur? — Az emberiség sulyos fordulatok előtt áll. A társadalom kétségkívül nagy átalakulásokon fog keresztülmenni. Amde egyelőre még nem tartunk itt... Aztán mosolyogva hozzátesszi: Szégyellem bevallani: kicsinyesek vagyunk, néha elvonja a figyelmünket ezektől a problémáktól a belpolitikai intrika...

Gunyos mosollyal beszél Cuzáról, antiszemitizmusról.

— Miért csinálnak belőle olyan nagy fiut? Önök zsidók a hibások, Ne beszél-

jenek róla annyit, ne törődjenek vele. Kacagjanak rajta, ahogy a mi parlamentünk is kikacagta. Két legyet ütnek így egyszerre agyon: Lehetetlenné teszik az antiszemitá vezért s ugyanakkor ingyen szórakoznak.

— Cuza junior is az Ön kollégája lett a jasi egyetemen, professor ur — emlékeztetem félig trefáson. Andrei nagyon komolyan válaszol:

— Hja, kérem, ez az új ritmus. Hátszegi Ernő

Hoover tárgyalásokat folytat Washingtonban a leszerelés problémáiról,

de ugyanakkor az amerikai külügyi társaság reprezentánsának szenzációs teleplezése szerint épen Amerika költ legelőbbel fegyverkezésre

London, január 7. Hoover elnök több napot igénybe vevő tárgyalásokat folytat a leszerelés problémáiról Stimson külügyi államtitkárral, Normann Davissal, a hadügyek legfőbb irányítójával, Dawes tábornok, londoni amerikai nagykövettel s több szenátorral. Ezeknek a tárgyalásoknak komolyságát azonban erősen lecsökkenti az a teleplezés, mely most egész Amerikában a friss szenzáció erejével hat s amelyet az amerikai külügyi társaság washingtoni reprezentánsa: W. T. Stoue tett közre. Ez a teleplezés szenzációs adatokat tartalmaz arról, hogy 1913 óta milyen óriási méretekben növekedett a fegyverkezés világszerte —

és főleg Amerikában, melynek hivatalos körei állandóan az európai fegyverkezés ellen menyidörögnek.

Stoue szerint ugyanakkor, amikor Castle helyettes államtitkár kijelentette, hogy az Egyesült Államok hadserege ma már egy nagyobb fajta rendőrcsapat erejével sem ér fel, az amerikai Foreign Policy Association megállapítása szerint épen az Egyesült Államok fegyverkezési kiadásai növekedtek meg a legjobban és hatszorosan maguk mögött hagyják például Franciaországéit, jóllehet Amerikában épen Franciaországtól követelik legjobban a lefegyverzés minél gyorsabb végrehajtását. Az utolsó békeévhöz viszonyítva, a hat

nagy hatalom ma átlag 81 százalékkal többet fordít fegyverkezésre, míg a hetedik nagyhatalom: Németország a versaillesi békeszerződés szigorú rendelkezési értelmében ma 63 százalékkal kevesebbet költ hadseregére és flottájára, mint a háború előtt. Ebben a szomorú listában a legelőkelőbb helyet az Egyesült Államok foglalják el, amennyiben Amerika 1930-ban 197 százalékkal többet fordított fegyverkezésre, mint 1913-ban. Japán 142 százalékkal, Olaszország 44, Anglia 42, Oroszország és Franciaország pedig 30—30 százalékkal nagyobb összegeket fordítottak fegyveres erejükre, mint az utolsó békeévben.

Cuzának megmosták a fejét a jasi tanítókongresszuson

„Most csókolozik Jorgával, azelőtt pedig úgy veszekedtek ketten, mint a cigányok”

Bucuresti-Bukarest, január 7. (Az Uj Kelet tud.) A jasi megyei tanítók rendkívüli kongresszusra ültek össze a napokban. A kongresszus célja az volt, hogy energikus akcióval indítsanak meg a kormányval szemben, miután szeptember óta nem kapták meg a fizetésüket. A kongresszusra meghívták a jasi parlamentereket is, akik közül Cuza professzor és Toma kormánypárti képviselők jelentek meg. Ugyancsak megjelent a kongresszuson Axinte vármegyei prefektus is. A tanítók kétségbeesztő helyzetüket tárták fel a kongresszuson és kijelentették, hogy egyetlen kívánságuk van: hogy ne hagyják őket éhenhalni.

A tanítók kívánságára a meghívottak igen érdekesen reagáltak. Toma kormánypárti elismerte, hogy a tanítóknak igazuk van, ezzel szemben Cuza professzor, az antiszemita liga elnöke teljes erejével megvédte a kormányt és azt tanácsolta a tanítóknak, hogy legyenek türelmesebbek. Cuza kormányhűsége nagy megdöbbenést és felháborodást váltott ki a tanítók körében. Savinescu igazgatótanító erőteljesen nekiment Cuzának, akihez a következő beszédet intézte:

— Mi azért hívtuk ide Önt, professor ur, hogy támogatását kérjük. Csodálkozással látjuk azonban, hogy Ön ahelyett, hogy támogatna és bátorítana, védelmébe veszi a kormányt, azt akarja bizonyítani nekünk, hogy az ország veszályban van és hogy igaz-

ságos az, hogy egyesek napra megkapják a fizetésüket — Ön már január 1-én felvette a képviselői fizetését — mi pedig négy- és öthónapos késéssel jussunk hozzá járandóságainkhoz. Mi nem hittük eddig, hogy Ön most csókolozik a minisztereinkkel, miután még nemrégiben úgy veszekedtek egymással, mint a cigányok. Miért nem mondotta

el a kongresszuson, hogy vannak olyan tisztviselők is, akik pontosan megkapják százazres fizetéseiket, hogy vannak urak, akik milliós autókra járnak? Miért hivatkozott éppen velünk szemben az ország nehéz helyzetére? Attól félt talán, hogy Jorga barátja megharagszik Önre? Bevalljuk őszintén, hogy nem ezt a védelmet vártuk Öntől...

Önként jelentkezett a szófiai zsidók réme,

aki pogrommal fenyegette meg a jobbmódu zsidó kereskedőket és bankárokat, ha nem fizetnek váltságot neki

Szofia, jan. 7. A szófiai zsidó kereskedőket és bankárokat heteken keresztül fenyegető levelekkel árasztotta el egy bandita, aki antiszemita frázisoktól hemzsegő leveleivel azzal fenyegette őket, hogy programot rendez, ha pénz nem küldenek a címére. A szófiai rendőrség napokig nyomozott a bandita után, minden eredmény nélkül, úgyhogy végül is a szófiai hitközség száz-ezer levát tüzött ki a nyomravezetőnek. Vasárnap a zsaroló érdekes körülmények között önként jelentkezett és kérte a letartóztatását.

Tatarpazardszik egyik szállodájában vasárnap megszállt egy Szófiából érkezett gyanus idegen, akit a detektivek szemmel kísértek. A Szófiából telefonon kapott személyleírás teljesen ráillett a szálloda vendégére, akit egy de-

tektiv le akart tartóztatni. A vakmerő bandita revolvert szegezett a detektiv mellének és kiugrott a szálloda ablakából. Egyenesen a főszolgabírószagra ment, ahol a következő szavakat intézte a főszolgabíróhoz:

— Főszolgabíró ur, tartóztasson le, legyen a magáé a szófiai zsidó hitközség százazzer levás jutalma. Nem merek visszamenni Szófiába, közelednek a karácsonyi ünnepek, jobb lesz, ha börtönben ülök, minthogy elbujdoszak. A szófiai zsidók réme kihallgatása során elmondotta, hogy nagyon haragszik az újságírókra, akik a zsidók védelmére keltek és fenyegető levelek miatt banditának bélyegezték. A letartóztatott embert Kalpacsijev Milának hívják és éveken át tagja volt az egyik macedon forradalmi komiténak.

Látogatás a kolozsvári kiskorúak börtönében

Száznolcvan fogoly közül csak egy Lombroso-típusú bűnöző akad a kolozsvári kiskorúak börtönében. Mi az igazi oka a fiatalok bűntetteinek: bűnöző hajlam, vagy kulturátlanság?

Cluj-Kolozsvár, január 7. (Az Új Kelet tudósítójától.) A kiskorúak börtönében Hajegan Jonel direktor lekötelező szívélyességgel feleltet el azt a hatást, amelyet egy börtön levegője minden szabadon mozgó emberből kivált. A börtön-igazgató irodájában még kedélyes diskurzus folyik, csak a szomszéd szobákból árad az a fojtott levegő, melyet itt mindenki érez, aki az élet legszebb ajándékát: a szabadságot szereti.

Az igazgató asztalán, mint minden más hivatalban, iratok nagy halmaza. De az egyik asztalon fényes, vadonatúj fém-eszerszám ékeskedik. Ez a legújabb fajta kézibíró, amelyet Bota kolozsvári éremgyártóipari vállalat talált fel és készített el. Praktikus és igen agyafurt szerkezete van.

Felpróbálom a bírószámot. Keményen esattan a csuklóra és csörögve hull le róla a lánca.

— Elegáns, könnyű viselet — mondja Hajegan igazgató.

Néhány perc múlva hatalmas aktacsomó fekszik előttem. A legérdekesebb bűnösöknek, amelyeknek tettségei ebben az épületben vannak elzárva. Minden egyes aktalap egy elferdült gyermekélet tragikus sorsa.

Mind egyik aktacsomóban a bűnös fény képe, jobb esetben áldozatának képmása is. Borzalmas események perdelnek elő a sorok közül és néhány egészen elképesztő esettel találkozunk. A bűnözők többsége természetesen a parasztságból kerül ki, virtuskodó kisfiúk, akik a falunak italtól és megtévesztő demagógiától megfertőzött levegőjében így válnak ki békésebb szomszédaik közül...

A 18 éves hitvesgyilkos

Bors Joan 18 éves korában megölte vadházastársát, szerelmi féltékenységből. Az ok azonban ennél sokkal mélyebben fekvő: kulturátlanság... Bors Joan a börtönben valósággal zekélt lett és büntetését azzal is ki akarja érdemelni, hogy még egy gyilkosságot beismert... Az első rémtettét 10 évet kapott, a második gyilkossága most van nyomozás alatt.

Három gyilkosság egy 17 éves gyermek lelkén

Más. Tömeggyilkosság. Poleac Joan bukovinai parasztleány. Ez sincs több 19 évesnél. Hogy így mondjuk: terhelt család. Apja és anyja, nagypapja és nagyanyja is bűnözők voltak. Tizenhét éves koráig mások kegyelméből élt, de ekkor megtetszett egy vonalvezényezőnek, aki őrházában magához vette. Egy pár napig élt ott, majd mikor a ház ura egy este nem volt otthon, meggyilkolta feleségét és két gyermekét. A harmadik gyerek utban volt... Valami kis pénzt talált Poleac a lakásban... A törvényszék a fiatal koraakra alkalmazható maximális büntetést szabta ki rá és Poleac most Kolozsváron tölti ki 15 éves, jogerőre emelkedett ítéletét.

— Ez is egyike a legjobban viselkedő, szorgalmas raboknak, akiknek valóban áldás a börtön. Itt valamit megtanul és mire kiszabadul, talán még ember lehet belőle.

A Lombroso-elmélet a gyakorlatban

— Ezek a borzalmas bűnözők — kérdezzük —, bizonyára külsőleg is a bűnözők típusát mutatják...

— Ó, dehogy — hangzik a válasz —, a legtrikább esetben találkozunk olyan bűnösökkel, akikre rámondhatnók, hogy Lombroso-típus. Az egész börtönben 180 közül egy gyilkosnak van a Lombroso-elmélet szerint a bűnösökre jellemző jelek. Itt a börtönökben kevés elmélet igazolódik be. Rudimentális ösztönökről talán beszélhetünk és speciális lelki traktáru emberek is akadnak, különösen a visszatérő bűnözők között.

Kérésünkre bemutatják a börtön egyetlen Lombroso-típusú bűnözőjét. Topoloaga Joan. Egy vasárnapi kocsmái verekedés epilógusként megölte keresztapját. Valószínűleg deformált koponyájával, állatias tekintetű lelkével. Bannuló barna szemű alól felettél szemébe ugrott ki. Felhőtte kétujját. Homlok, míg a koponyája egészen lapos, hosszu és hátul kiálló állapotban végződik. De minélvt a száját kinyitja, eltűnik az ellenszenves hatás. Szokatosan, értelmesen felel kérdéseinkre.

— Kit öltél meg?

- A keresztapám.
- Hol?
- A kocsmában.
- Hány évéd van még hátra?
- Még egy év és nyolc hónap... Hál' Istennek...
- Megbántad, amit tettél?
- Nem akartam megölni. Csak részeg voltam. Ő vitt a kocsmába és aztán ő kezdett verekedni...

A gyilkos nagyváradi kereskedőség

Illedelmesen megköszöni ujévi üdvözlőnk és kalaplevetve távozik. Az után következő rab sokkal kevésbé közvetlen. Ez már városi ember. A nagyváradi Dassenfeit, Kalenda kereskedő gyilkosa... Annak idején nagy port vert fel ez a bűnügy. Kalenda állítólag természetellenes viszonyra kényszerítette alkalmazottját, aki egy napon aztán megfojtotta. A gyilkosság maga is borzalmas volt. A fiu nem tudott végezni áldozatával, aki a fojtogatás után még lélekzett. Gassenfeit ekkor zsebkendővel tömte be a száját, átkötötte és magára hagyta. Azután fulladt meg... Gassenfeit előbb 12 évre ítélte a nagyváradi törvényszék. De a tábla, miután beigazoltnak vette, hogy Kalenda természetellenes viszonyra akarta a tettet kényszeríteni, 7 évre szállította le a büntetését. Most a semmi...

KÖZGAZDASÁG

A „minimális” adó: újabb súlyos támadás az ország kereskedelme és ipara ellen

Sorozatós bukásokat kell hogy előidézzon a minimális adó, amelyet akkor is kell fizetni, ha valamely vállalat veszteséggel dolgozott. Hogyan fogják a patenta fixát alkalmazni?

Bucuresti-Bukarest, január 7. (Az Új Kelet tudósítójától.) A hivatalos lap egyik legutóbbi számában megjelent az egyenesadó módosításáról szóló törvény hiteles szövege. A javaslatot nagy vonalaiban már alkalmunk volt ismertetni az Új Kelet olvasóival. A hiteles szöveg alapján alább néhány újabb részletet közlünk, amelyek alkalmasak arra, hogy teljes mértékben megvilágítsák a decemberben megszavazott módosítások igazi célját és tendenciáját. A törvény új módosításokat vezet be az adókövetés rendszere. Illetőleg visszaállítja a tíz évvel ezelőtti állapotokat, amikor az adót nem a tényleges jövedelem után, hanem egészen más kritériumok alapján állapították meg. A minimális adó bevezetése azt jelenti, hogy a kormány 1932-ben megadózottat helyet meg fogja szarolni az ország lakosságát, elsősorban az ipart és a kereskedelmet.

De vegyük sorba a törvény intézkedéseit. Mint megírtuk, azokat a kereskedőket, akik az elmúlt három évben legfeljebb évi 150 ezer lejes jövedelem után lettek megadóztatva, a patenta fixa alapján egyszerre három évre fogják megadóztatni. A törvény hat jövedelmi osztályt állít fel. Az egyazon osztályhoz tartozó kereskedők és iparosok ugyanannyi adót fognak fizetni a következőképpen:

I.	5000 lejes jövedelemig	400 lej
II.	5000—15000	1200 "
III.	15000—25000	2300 "
IV.	25000—40000	3500 "
V.	40000—50000	4600 "
VI.	50000—70000	6800 "
VII.	75000—100000	9000 "
VIII.	100000—150000	14000 "

Az osztályozást megyei bizottság végzi, melynek tagjai egy törvényszéki bírósági elnök, a pénzügyigazgató, a kereskedelmi és iparkamara egy delegátusa. A patenta fixa kívül minden bűnöző pótdadót kell fizetni és ezenkívül globális jövedelem után is meg lesznek adózva az érdeklődők. Globális jövedelemként az adó...

tőszék van hivatva dönteni a szerencsétlen fiu sorsa fölött...

— Mondja csak, Gassenfeit ur — kérdezzük —, mi történt tulajdonképpen maguk között?

— Miért kérdezi? — hangzik a meglepő kérdés.

— Ujságírók vagyunk. Gassenfeit elfordul és az igazgatóra vet könyörgő tekintetet:

— Ne tessék... Engem annyira elkínóztak már... Annyiszor pellegére állítottak...

Szegény Gassenfeit! Valóban számalom ramellő! Az igazgató jelentőségteljesen néz össze velünk és a fehérarcu, lányos-külsejű fiatal gyerek eltávozik. Az ajtó előtt fegyveres őr várja... Vissza-viszi a közös munkaterembe.

Jogszokásokról beszél a börtönigazgató Fureca hogy a kiskorúaknál nem számítják be a vizsgálati fogságot. Volt már olyan eset, hogy egy évre elítélt kiskorú bűnözőnek két évet kellett ülnie. Egyet vizsgálati fogságban, egyet a jogerőre emelkedés után. És még állandó vita tárgyat képezi: hányadik évvel kezdődik a nagykorúság. A regátben husz, Erdélyben tizennyolc év a bünyügi nagykorúság. A törvényszék a két évszám közül a — harmadikat választja és pedig a polgári nagykorúságot.

— Majd ha egységesíteni fogják a törvényeket...

Törvényegységesítés. Bünesetek. Közös hálóterem.

Börtönben vagyunk. Odakint csipősen és egészségesen zug a téli hóvihár. Kilepünk a börtön irodájából, melynek padlóját szerdán és szombaton delután tisztára sikálják a társadalom kiskorú számozottjai...

Jakobi Edith

Január 9-én Haggibbor Bál a New-Yorkban

A szakasz szelleméből azonban az derül ki, hogy a fogyasztási helyeken (kávéház, stb.) kívül minden vállalatot a lakati érték 5-szöröse után adóztatnak meg. Semmiesetre sem lehet a vállalatok adója kevesebb, mint évi 14 ezer lej.

A részvénytársaságok adó alá eső jövedelme semmiesetre sem lehet kisebb, mint a befizetett alaptőke és a mérlegben kimutatott tartalékok egy százaléka. Ez a rendelkezés a gyakorlatban a következőképpen fest: ha valamely iparvállalat 20 millió alaptőkével és 5 millió tartaléktőkével dolgozik, úgy 250 ezer lejes jövedelem után lesz megadóztatva még akkor is, ha a mérleg szerint veszteséggel zárta az üzleti évet. Sovány vigasz, hogy a törvény szerint az ilyen módon megállapított adóösszeg nem lehet több, mint 100 ezer lej. Ez a korrektívum főleg a nagyvállalatokra vonatkozik, amelyek 100 millió alaptőkéik után több százezer lejes adót kellene, hogy fizessenek, holott tudott dolog, hogy veszteséggel dolgoztak. A likvidálás alatt lévő vállalatok nem fizetik ezt a minimális adót.

Nyilvánvaló, hogy a minimális adó bevezetése újabb súlyos támadást jelent az ország ipara és kereskedelme ellen. Ha ezt a törvényt a betűk szellemében végre fogják hajtani — ami valószínű — úgy a kereskedelmi és ipari vállalatok egész sora fog ismét elvérezni az adóterror pörölycsapásai alatt. Argetoianu a törvény indokolásában azt mondja, az ország javára fog szolgálni, ha a parazita vállalatok elvéreznek. De vajjon miért parazita egy olyan vállalat, amely nehézségekkel küzd a mai, kivételesen súlyos körülmények között.

Világ gazdasági kistükör. Londonból jelentik: A cubai cukortermelést az idén 0.7 millió tonnával csökkentik. Argentina kivitelre váró buzakészletét három és háromnegyed millió tonnára becsülik. — A brazilai kávészindikátus intervenció tárgyalásokkal meg akarja akadályozni a kávé árának további esését. A szindikátus a kormány garanciája mellett 20 millió dollár bankhitelt kapott feladata realizálására. — Brüsszeli jelentés szerint a nemzetközi drótkartell, melynek tagjai holland, luxemburg, dán, német, csehszlovák magyar és belga gyárak, megkezdte működését. — A szovjet legnagyobb petróleumfogyasztója a francia, utána az olasz flotta. — A dán ötvenmillió koronás állami kölcsön aláírása nem járt sikerrel. Csak felét jegyezték le. — Angliában agrárkörök végcélja a gabonaimport megszüntetése. Ezt fokozatosan kívánják elérni a bevétel állandó csökkentésével. — Amerikában a takarékkötelékek összege egy év alatt 1200 millió dollárral csökkent. — A newyorki tőzsdén a tőzsdei hitelek összege 750 millió dollárral csökkent. Az elmúlt év végén 2100 és a tőzsdelaz idején 6800 millió volt a tőzsdei hitelek összege.

TŐZSDE

Valutapiac. Francia frank 6.65—6.67, olasz lira 8.70—8.80, svájci frank 33.10—33.25, cseh korona 5.—5.04, osztrák schilling 18.75—19.—, német márka 39.50—40.—, pengő 21.50—22.—, holland forint 67—68, drachma 2—210, dinár 2.96—3.—, Napoleon 700—704.

1 öl I. búkkhasáb fűzifa (szurduki) lázhoz szolgáltva 1000

CALCIT R. T. Telefon: 11-06. Rendelések felvétele: Cal. Victoriai 45 és Reg. Ferdinand 12. (Hercules) Szada Cári 2. útdával szemben

Hamminis

Helyébe Istre Bucaresti-Bukar... Uj Kelet tud.) A nek gyászos esemél 5 órakor szivul meghalt. Co... igazságügyminisz... miai levelező tag... niszter halálának... nul érte az ország... san érinti a jel... rendszert, amely... adó támasza volt.... andta a harc, a... metlenségeket ok... toianu kormány... Hamanguiu 1867... letett, tehát a na... vannyigé éves. J... elvégzése után az... karba. Huszonhét... ben, ügyészek ne... törvényszékhez. H... galommal dolgoz... ságszolgáltatási... ján. 1902-ben főü... va, 1905-ben a ja... nen Krajovába, m... a ranglétrán tová... tőszéki bíró lett. J... ró karból. 1918-b... titkár Marghilom... ban. A háboru ut... csossá nevezik ki... széknél működött... saig, amikor is... niszternek hitva... Hamanguiu a jo... talmas tevékenys... munkásságát jog... gadtá az otlatlan... Az ő nevéhez fű... nyében lévő tö... gyűjteményének... colectie de legi... C. Hamanguiu". A... kommentárokkal... kisérte, amelyek... nak a legsikerült... is támogatta és...

Nagyszabotnyomorit Adóeltitkolás

Bucuresti-Bukar... pénzügyminiszteri... ták, hogy több erd... köző vállalat küle... teljesítette jövede... adófizetési kötelez... szemben. Eppen... dött az összes... hoz és ebben a re... kőrt az illető pénz... letén dolgozó erd...

Kétségbeát az

Földalatti London, január... zat intézkedésére... tétetéknel lefoglalt... resszus letétjeit... párt székházát erő... hindu vezetők beb... folyik. A hindu n... barcar kezdenek b... nak hitek a sómor... gek ujifélesztéséne... Az európaiak ar... önkések vonn... paganda... Az önkétesek ké...

Hamangiu igazságügy-miniszter szívszélhűdésben meghalt

Helyébe Istrate Micescut és Vasilescu Valjeant emlegetik

Bucuresti-Bukarest, január 7. (Az Uj Kelet tud.) A román politikai életnek gyászos eseménye van. Hétfőn reggel 5 órakor szívszélhűdésben váratlanul meghalt Constantin Hamangiu igazságügy-miniszter, a román akadémiai levelező tagja. Az igazságügy-miniszter halálának híre teljesen váratlanul érte az ország lakosságát és súlyos érinti a jelenlegi kormányzást. A rendszert, amelynek egyik lelkes és odaadó támasza volt. Örökeért már is megindult a harc, amely könnyen kellemtelenségeket okozhat a Jorga-Argetoianu kormányának.

Hamangiu 1867 december 31-én született, tehát a napokban mult el hatvanhét éves. Jogi tanulmányainak elvégzése után azonnal belépett a bírói karba. Huszonhét éves korában, 1894-ben, ügyésznek nevezték ki a bukaresti törvényszékhez. Hamangiu szívós szorgalommal dolgozta fel magát az igazságszolgáltatási hierarchia ranglétráján. 1902-ben főügyész, három év múlva, 1905-ben a jasi tábla ügyésze. Innen Krajovába, majd Galacra került és a ranglétrán tovább emelkedve, semmitől kezdve bíró lett. 1915-ben kilépett a bírósági karból. 1918-ban igazságügyi államtitkár Marghiloman jasi kormányában. A háború után semmitől kezdve tanácsossá nevezik ki. A legfőbb Semmitől kezdve működött egészen az év áprilisáig, amikor is Jorga igazságügy-miniszternek hívta meg kormányába.

Hamangiu a jogi irodalom terén hatalmas tevékenységet fejtett ki, bár munkásságát jogász körökben nem fogadta osztatlan és egyhangú elismerés. Az ő nevéhez fűződik a regátban érvényben lévő törvények legteljesebb gyűjteményének kiadása: „Codul civil colectie de legi si de regulamente de C. Hamangiu”. A törvény-gyűjteményt kommentárokkal és magyarázatokkal kísérte, amelyeket egyesek nem tartanak a legsikerültebbnek. Az irodalmat is támogatta és néhány évvel ezelőtt

irodalmi célokra ötmillió alapítványt tett az akadémián.

Hamangiu már régóta szívbjában szenved, melyet évről-évre Karlsbadban kezelte. Az elmúlt nyáron a miniszter hivatali elfoglaltsága miatt nem tartotta meg szokásos kuráját, nem gondolt arra, hogy ez szívujára végzetes lehet. Szerdán délelőtt részt vett a vízkereszt ünnepségeken, ahol jókedvűen elbeszélgetett a megjelent előkelőségekkel. A délutánt és az estét családja körében töltötte. Éjjel négy órakor váratlan rosszul lett fogta el. Az előhívott orvosok injekciókkal próbálkoztak, de eredménytelenül. Reggel öt órakor az igazságügy-miniszter szíve megszünt dobogni. A délelőtti folyamán a család barátai és a kormány tagjai megjelentek a halottasháznál, ahol kondoláltak. Az igazságügy-minisztériumra, valamint az összes igazságügyi épületekre kitértek a gyászlobogót.

A halálával váratlanul megüresedett igazságügyi tisztséget ideiglenesen Vălcovici közlekedésügyi miniszter zsirálja. Örökeért már is megindult a harc. Helyébe kormányörökben Istrate Micescut, vagy Vasilescu Valjeant kombinálják. Mindketten a liberális párt tagjai voltak és George Brătianu csoportjához pártoltak át, a kormányhoz. Ellenzéki körökben úgy tudják, hogy szó lehet az egész kormány átszervezéséről is. Vasilescu Carpen ipariügyi és Cantuzino egészségügyi miniszter távozására számítanak. A kormány sorsa a konvertálási javaslat megszavazása után mindenesetre forduló ponthoz fog elérkezni.

Az elhunyt igazságügy-miniszter nem volt túlságosan népszerű a kormánypárt körében. Az utóbbi időben két javaslatát is kénytelen volt a parlamentből visszavonni. Halálával valószínűleg lekerül a napirendről a törvényhozásnak a regáti törvények kiterjesztése által való egységesítése.

A görög katolikus püspökség major domusa volt és a prefekturán külön irodában dolgozott az okirathamisító nagyváradi hadirokkant-elnök

A prefektus és a szigurancafőnök meglátogatták a börtönben Farcut

Oradea-Nagyvárad, január 7. (Az Uj Kelet tud.) A nagyváradi rendőrség bünyügyi osztályánál három napja folynak a kihallgatások a letartóztatott Farcu George ügyében. A rendőrség Farcu személyében az utóbbi évek egyik legzseniálisabb kalandorát tartóztatta le, aki éveken keresztül a legjobb összeköttetésekkel rendelkezett és ugynevezett társadalmi nagyságként tisztelték a városban. A kihallgatása során töredelmes vallomást tett ugyan és beismerte, hogy soha nem volt katonatiszt az osztrák-magyar hadseregben, de ugyanakkor mártírnak akar látszani és úgy állítja be okirathamisításait, hogy azokat abban a helyzetben volt kénytelen elkövetni, amelybe a magyar impérium elnyomása taszította. Farcu azt állítja, hogy a háború alatt hallatlan szenvedéseken ment keresztül, éveken keresztül, mint katonaszökevény bujkált Besztercén. A románok bevonulása után úgy gondolta, hogy megérdemelte a jobb életet és ezért fogott a hamisításokhoz.

Nagyváradon a hatóságok körében kinos feltűnést keltett Farcu letartóztatása. Ügyességével beforakodott a gör. kat. püspökséghez és a püspöki udvar ügybuzgalmaért maior domusnak nevezték ki. Az előkelő tiszteletbeli állásban Farcunak széles hatásköre volt és határozatai megfélembreztethetnek voltak. Érthető, hogy a püspöki udvart Farcu szélhámoskodásai a legérzékenyebben érintik.

Ugyancsak valószínűleg forradalmat idézett elő a Farcu-botrány a vármegyei prefekturán. Ide Farcunak szabad bejárása volt és a prefektus külön

irodát rendeztetett be számára. Ghica vármegyei prefektus az elmúlt éjszakan Radovici szigurancafőnök társaságában meglátogatta a börtönben Farcut, aki látogatói előtt is beismerte, hogy minden okirata hamis volt.

A rendőrség a legnagyobb eréllyel folytatja a nem mindennapos bünygy nyomozását. Elővezetési parancsot adott ki Marian Traian fakereskedő ellen, aki Farcunak jóbarátja volt. A fakereskedő sem volt hadirokkant, de azért elsőosztályú rokkant szabadjeggyel utazott. A rendőrség most a vasutigazgatóságól kikérte a rokkantság címén kiadott vasuti jegyek listáját, hogy kontrollálja azoknak hitelességét.

Apostol Zamfir országgyűlési képviselő érdeklődött az ügy állása felől a rendőrségen, majd az ujságírók előtt a legnagyobb megdöbbenéssel mondogatta, hogy Farcu hamisított okirataival az egész várost becsapta. Senki nem gondolt volna arra, hogy Farcu nem volt katonatiszt és hogy nincs papi végzettsége.

— Enyhe időjárás várható. Budapestről jelentik: a meteorológiai intézet időjárásprognózisa szerint változó felhőzettel még enyhe időjárás várható sok helyütt csapadékkal és élénk északnyugati szelekkel. A hőmérséklet Budapesten plus 3 fok Celsius.

BIZTOS PÉNZELHELYEZÉS, ha olesón jó könyvet vesz a Lepage-antikváriumban, Kvár. A könyv értéke megmarad és a tudás bőséges kamatot hoz. Kérjen jegyzéket.

én
Bál
ban
alá eső
ehet kisebb,
s a mérleg
százaléka.
ban a követ
hely iparvál
és 5 millió
gy 250 ezer
megadózza
szerint vesz
et. Sovány
erint az ily
sszeg nem
j. Ez a kor
alotokra vo
s alaptörék
ót kellene,
dott dolog,
A likvi
nem fizetik
ális adó be
adást jelent
elme ellen
szellemében
valószínű —
vállalatok
ezni az adó
Argetoianu
mondja, az
ha a „pa
De vajjon
lalat, amely
kivételesen
Londonból
lést az idén
k. Argenti
tét három
ra becsülik
s intervén
arja akadé
esését. A
nciája mel
elt kapott
rüsszeli je
drótkartell,
mburg, dán,
r és belga
— A szov
gyasztója a
— A dán
kölcson alá
ak felét je
rkörök vég
ntetése. Ezt
i a bevétel
merikában a
alatt 1200
A newyorki
összege 750
elmúlt év
idején 6800
összege.

Nagyszabású adórazzával akarják megnyomori ani az erdőkitermelési üzemeket

Adóeltitkolásokat sejt a kormány, amelyekre már is készíti a büntetéseit

Bucuresti-Bukarest, január 7. A pénzügyminisztériumban megállapították, hogy több erdőkitermeléssel foglalkozó vállalat különböző okokból nem teljesítette jövedelmének megfelelően adófizetési kötelezettségét, az állammal szemben. Eppen azért rendeletet küldött az összes pénzügyigazgatóságokhoz és ebben a rendeletben kimutatást kért az illető pénzügyigazgatóság területén dolgozó erdőkitermelő faipari vál-

alatokról 1927 január elsejétől kezdődőleg. A kimutatásban fel kell tüntetni a vállalat tulajdonosának, vezetőjének nevét, a kitermelt erdőterületet és a termelés minőségét. A beérkező jelentések alapján minden egyes kétesnek látszó esetben vizsgálatot fognak bevezetni és szigorúan behajtják az ese dékes adókat és az eltitkolásért járó büntetéseket.

Kétségbeesett élet-halálharccá változott át az angol hatalom és a hindu nacionalisták küzdelme

Földalatti harcra rendezkednek be a hindu nacionalisták

London, január 7. Az indiai kormányzat intézkedésére Bombayban a pénzügyminisztérium lefoglalták a pándiai kongresszus letéjeit. A hindu nacionalista párt székhatár erős karhatalom őrsi. A hindu vezetők behatárolása indiaszerte folyik. A hindu nacionalisták földalatti harcra kezdenek berendezkedni, de vannak hírek a sómonopolium elleni vétség utárlásának tervéről is.

A városok európai negyedeiben az újra fellángolt gyűlölet elleni védekezésül polgárőrségeket szerveznek. A pándiai maharadzsa a kormányzat mellé állott és impériuma területén szintén betiltotta a hindu nacionalisták mozgalmát.

Ezzel egyidejűleg Bombayban a pándiai kongresszus székhatára tegnap felvonták az angol lobogót.

A hindu nacionalisták ellenállási alapjukra gyűjtés útján néhány nap alatt százezer fontnyi összegű adókat

A világ legnagyobb filmszínházai egy grandiózus új filmet mutatnak be ezekben a napokban. A világsajtó a legnagyobb elragadtatással ír erről a filmkolosszusról, amelyről azt írják, hogy

a Hindu siremlék óta nem alkotott ilyen remekműveit

És valóban, az új film, amely az Universul Pictures szuperprodukeciója, egyeniti magában mindazokat az elemeket, amely egy film számára a világsikert biztosítják.

A fehér asszony, aki leirhatatlan veszélyek után a maharadzsa palotájába kerül s a kéjsóvár fejedelm karmai közül a legfantasztikusabb utakon menekül meg: ez a film kerete. De ezt a keretet a legizgalmasabb jelenetek töltik meg élő tartalommal. Szemünk előtt tég szép egy embert a leopárd, a krokodilusok serege benszülőttek marcangol szét, az óriáskigyó emberek testét roppantja össze és a kítóró tüzhányó lávája embert és állatot a szemünk előtt semmisít meg, rombadöntve a maharadzsa káprázatos palotáját és egy egész dinasztia pusztulásával nyitja meg a fehér asszony menekülésének útját.

A világfilm címe:

A fehér fogolynő vagy A borneoi maharadzsa

Egyidőben a nyugati nagy mozgósínházakkal, Romániában is színrekerül A fehér fogolynő. Még pedig az egész országban először itt Kolozsváron a

Szinkör Mozgóban,

amely most négy héten keresztül esupa világmárkát jelentő filmet hoz, hogy ezzel pótolja a négyhetes vidéki turnéra induló színtársulat szórakoztató munkáját. Természetesen nemcsak délután, hanem

minden este kilenc órakor is

A fehér fogolynő kerül most színre a Szinkörben, szombattól kezdve. Sőt a

szombati napon este 11 órakor is

levetiti a Szinkörben a filmet azoknak, akik most nem tudnak eljutni a moziba. A világhírt természetesen óriási áldozatokkal lehetett csak megszerezni. A százezer kölesöndij miatt a helyárok kivételén kissé emeltek lesznek: a délután három óras előadás 10 és 20 lej, a többi előadásokon 10, 20 és 30 lej. A fehér fogolynő a legizgalmasabb, legnagyobb hangosfilm, amelyet eddig készítették.

duki)
00
felvé-
cules)

Zsidók pénz nélkül

— Regény az amerikai zsidó proletárok életéből —
IRTA: MICHAEL GOLD

A másik képen a Niagara vizesés volt látható, ismeritek a képet a képeslevelezőlapokon: lovon indiánusok és cowboyok, amint a szivárványt nézik, ami a vizesés fölött feszül.

Mondhatom nektek, olyan gyorsan, amilyen gyorsan csak lehetséges, kíváncsítottam Amerikába, hogy megnézzem a felhőkarcoló és a szivárványt a Niagara vizesés fölött és hogy keménykalapba járjak.

A családomban körülbelül hetvenöt rokon volt. Mindannyian eljöttek bucsuzkodni tőlem. Sokat sirtak. Én azonban boldog voltam, mert azt hittem, hogy a gyönyörűség földjére utazom.

Anyám a legvégén adta ide bácsikám newyorki címét és ezt mondta:

— Menj Samhoz, majd segít neked az idegen országban.

Én azonban elvoltam határozva, hogy inkább meghalok, sem minthogy segítséért menjek Samhoz.

Nos, tizenegy napig hányódott az óceánra a hajónk. Beteg voltam, de Schiller „Haramiák” című darabját mégis leirtam és álmodoztam Amerikáról.

Száraz heringet és krumplit adtak enni, az evés úgy ízlett, mint a tehén-szemét s a hajónak olyan volt a szaga, mint valami nagy árnyékszéké. De boldog voltam.

Szakadatlanul tréfáltam. Egy alkalommal a fiatal kivándorlók énekestetét adtak. A fiatal románok között volt egynek harmónikája. Jóbárátok voltunk, mert mindketten a legboldogabb emberek voltunk a hajón. Azt mondta, hogy egy gazdag nagybátyjához utazik, egy cigarettakészítőhöz, akinek nagy üzlete van. Amikor megtudta, hogy nekem Amerikában nincs senki rokonom, felszólított, hogy vele együtt lakjam a nagybátyjánál. Beleegyeztem, mert a fiu tetszett.

Nu, hogy mondjam el nektek, milyen boldogok voltunk, amikor tizenegy napig tartó ringatózás után az üres tengeren Newyork épületeit megpillantottuk!

Milyen csinosnak és vidámnak látszott ez a város! Mint a játékszer és a fatuskók, a feje tetején állt. A gyönyörűség hazája! Tréfa, ami rám vár! És az Ellis Islandon, ahol egy éjszakán át tartottak bennünket, egy vaságyban aludtam, aminek se matracja, se vánkosa, se takarója nem volt. Olyan zöld gyerek voltam, hogy még sohasem láttam ruganyos feleket. Azt mondta, hogy csodálatosnak találta a tréfáimról, mert mint a zene, mint a Valaki rávezetett az első amerikai szavaira. Egész éjszaka hintáztunk a rugós ágyon, barátom, Jossel és én s egyre másra ismételtük az új komikus szavakat.

— Potato! — kiabálta Jossel. — Tomató! — válaszoltam nevére. — Match! — mondotta. — All right! — válaszoltam. — Match! All right! Go to hell! Potato! — amíg valamennyien rándúhósokként, mert nevetésünkre és kiabálásunkkal nem hagytuk őket aludni.

Másnap reggel a barátom nagybácsija értünk lett és lovasuton vitt haza bennünket.

Mondhatom nektek, hogy nagyon sok dolga volt a szemeimnek ezen az utazáson az uccán keresztül. Körülnéztem, hogy hol van az amerikai gyönyörűség.

Nu, nem akarom elmondani nektek, hogy elment a kedvem, amint a cigarettakészítő nagybácsi lakását megláttam. Ez a lakás nem állt egyébből, mint egy nagy, piszkos, sötét szobából a cigarettabolt mögött, ahol a nagybácsi a cigarettáit fabrikálta és eladta. Ó, a felesége és négy gyermek tanyázott ebben a helyiségben.

Nekem nem nagyon örült, a padlóra azonban újságpapírt terített s Jossel és én lefekedtünk aludni.

— Semmi baj — mondtam magamban. — Ez nem Amerika. Holnap korán reggel kimegyek az uccára és megnézem magamnak az igazi amerikai gyönyörűséget.

Másnap reggel Jossel és én egy hosszú sétát tettünk. Hogy el ne tévedjünk, megjegyeztük magunknak a nagy aranyfogat,

amely egy fogorvos cégérékét a cigarettabolt mellett lógott.

Mentünk és mentünk. Nem akarom elmesélni nektek, amiket láttunk, mert hiszen ti mindennap látjátok. Láttuk az East-Sidet. Különös látvány volt számomra. Szakadatlanul azon csodálkoztam, hogy hova a fenébe megy ez a sok ember. Mi történik itt? És miért olyan komolyak? Mikor kezdődik a gyönyörűség?

A magasvasut alatti Allen Streetre értünk. Hogy lássátok, micsoda zöld ifjú voltam — beleszerettem a magasvasutba. Ilyesmít Romániában sohasem láttam.

Olyan zöld voltam, hogy azt hittem, a magasvasutat keresztül megy egész Amerikán, a Niagara vizeséshez és minden-hová. Egész nap ide-oda utaztunk vele. Én fizettem a menetdíjat.

Még volt egy kis pénzem a zsebemben. Egy uccai árusnál vettem két szép keménykalapot, egyet Jossel és egyet a magam számára. A kalapok egy kicsit nagyok voltak, de hogy büszkélkedtünk ezekben az amerikai kalapokban!

Romániában senkimen visel ilyen kalapot. Mindketten amerikai kalapjainkban lefotografáltattuk magunkat és a képeket elküldtük a szüleinknek.

Ezek az ostobaságok két hétig tartottak. Ezalatt az egész pénzem az ordögé lett. A cigarettakészítő tehát felszólított, hogy keressék magamnak munkát és

hagyjam el a lakását. Havi két dollárért kaptam munkát egy gyarmatárkereskedésben. A bolt fölött laktam, reggel öt órakor keltem és éjjel tízenkettőkor mentem aludni. A lábaim a sok ácsorgástól kisebesedtek és megdagadtak. A bolt tulajdonosa, hogy a férgek falják föl, szárazkenyérrel, régi sajton és más romlott vacakon kívül nem adott mást enni. Nem soká tartott. Megbetegedtem és otthagytam ezt az állást.

Egy hétig a Hester parkban ültem, anélkül, hogy egy falatot ettem volna. Körülnéztem magam körül, de egyáltalán nem voltam boldogtalan, mert én mondom nektek, olyan zöldhasu voltam, hogy még mindig hittem, hogy a gyönyörűség csakhamar megkezdődik és vártam rá.

Egyik éjjel után, a padon, ahol aludtam, mégis nagy éhségre ébredtem és elhatároztam, hogy gazdag bácsikámat, Sam Kravitzot mégis felkeresem. Nem szívesen tettem, de a hosszú bőjtölés legyőgítette. Így kerültem bácsikám üzletébe. Hogy a szegyenemet leplezsem, hangosan nevetni kezdtem.

— Nézd, Sam, itt vagyok! — nevettem. — Most jövök ép a hajóról, meg akarom csinálni a szerencsém.

Bácsikám, Sam, adott munkát a gyárban. Huszonöt centet fizetett naponta.

Még három dolgot is nekik. Ő maga is dolgozott. Beteges volt, sovány és szegény, egyáltalán nem olyan, mint aminő a keménykalapos képen, amit Romániába küldtünk.

Nu, így dolgoztam az apátok. Megszabadultam attól az ideától, hogy Amerikában nincs más csak gyönyörűség. Megtanultam dolgozni, mint mások. Ugyanúgy lesoványodtam, mint a bácsikám.

Csakhamar rájöttem, hogy Amerika nem a gyönyörűség, hanem a hajszja hazája. Itt az uccán nem áshat pénzt az ember! A keménykalapok nem ünnepi, hanem munkakalapok! Nu, így dolgoztam! A kezimmel, a májjammal, a derekammal. Dolgoztam.

(Folytatjuk)

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZEK

Cigánybáró a Román Operában

A kolozsvári Román Operában a hatodik előadáson is zsufolt ház tapsolta végig a Cigánybárót. Az opera igazgatója az egész szezon megmentette azzal, hogy — lehetőségei szerint — parádés előadásban hozta ki Straus és Jókai halhatatlan operettjét. A mai sílány, modern vidéki zenei teljesítmények között igazán tündülés számba megy a Cigánybáró és hogy a szivig markoló Straus-melódia hivatott művészeket keresztül juttatni a közönséghez. Az előadás középpontjában ezúttal Bobescu, az opera szenzációs karmestere és Breton Miklós, a kitűnő rendező áll. Előbbi a kórus és a zenekar betanításával, utóbbi a fővárosi nivóju rendezéssel vitte sikerre a minden részében kitűnően pergő, változatos és példás dekorációju előadást. Az énekesek között Arzina szerepében ezúttal is Rózsa Anna excellál, akit grációssá egyénisége, hangjának boltozatos, klasszikus kiépítettsége világvárosi színpadokra predestinál. Nestorescu asszony bensőséges hangja különösképpen érvényesül Straus melódiaiban. Andreescu temperamentumozs muzikalitása és intelligens játéka felejteti azokat a nehézségeket, amelyekkel a partitúra magasfekvésű teteleinél kell megküzdenie. *Orisan* ragyogó megjelenésű gróf, díszmagyarja nyiltszini tapost kapott. Gavrilcsu Zsupán, Nicolau Ottokár, Piteiu Georgescu a cigányasszony szerepében nyújtottak kielégítő. A magyar huszárruhák és a magyaros balladák csak népszerűsíthetik az opera kitűnő előadását, amelyért az igazgató-ságot is meleg dicséret illeti meg. (—lay.)

Elő eset, hogy a hantoni fa nem drágább a bükkfánál!

Használjuk ki!
Hántottfa aprítva házhoz szállitva 100 kg.-ként 70 lej
Bükkhasábból aprított 100 kg.-ként 70 lej
Vegyes másodosztályu 100 kg.-ként 60 lej
20 mázsás vételnél kedvezmény.
Megrendelhető:
Lázár fatermelőnél
Reg. Ferd. 59. Telefón 2-51

geket, amelyekkel a partitúra magasfekvésű teteleinél kell megküzdenie. *Orisan* ragyogó megjelenésű gróf, díszmagyarja nyiltszini tapost kapott. Gavrilcsu Zsupán, Nicolau Ottokár, Piteiu Georgescu a cigányasszony szerepében nyújtottak kielégítő. A magyar huszárruhák és a magyaros balladák csak népszerűsíthetik az opera kitűnő előadását, amelyért az igazgató-ságot is meleg dicséret illeti meg. (—lay.)

A clujj Román Opera műsora:

- Péntek: január 8: Tosca.
- Vasárnap, január 10: (délután) Cigánybáró.

IRANIA-MOZGÓ MŰSORA

- Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor: Malec, mint Casanova.
- Szombat 3, 5, 7, 9 órakor: Malec, mint Casanova.
- Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor: Malec, mint Casanova.

SELECT-MOZGÓ MŰSORA

- Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor: Nebántsvirág, szenzációs filmoperett Meilhac és Milaud hasonnevű vigjátéka nyomán, főszerepekben Anny Ondra, Georg Alexander, Oscar Karlweiss, Hans Junkermann. Két órai szenzációs mulatás. Músonon kívül hangos hradó és Micki Maus.
- Szombat 3, 5, 7, 9 órakor: Nebántsvirág.
- Vasárnap 3, 5, 7, 9 órakor: Nebántsvirág.

CORSO-MOZGÓ MŰSORA

- Péntek 3, 5, 7 és 9 órakor: Feleségem a szélhámos. Pazar kiállítású filmregény kellemes zenezámokkal. Főszereplők: Nagy Kató és Alfred Abel. Músor előtt: Legújabb Paramount hradó.
- Szombat 3, 5, 7 és 9 órakor: Feleségem a szélhámos.
- Vasárnap d. e. 11 órakor matiné: Gonosztevők királya. Főszerepekben: Thomas Meighan.
- Vasárnap 3, 5, 7 és 9 órakor: Feleségem a szélhámos.
- Hétfő 3, 5, 7, 9 órakor: Premier. Gloria. Pazar rendezésű filmjudozság. Főszereplők: Brigitte Heim és Gustav Fröhlich.

Színhör-Mozgó műsora

- Pénteken 3, 5, 7, 9 órakor: Gyilkosság a Studióban.
- Szombaton 3, 5, 7 és este 9 órakor premier. Az amerikai filmgyártás ezidőtleg legnagyobb exotikus filmremekét, messze felülmúlja a Hindu siremlék. Hihetetlen sikerrel került bemutatásra úgy az amerikai, mint Európa nagy hangos filmszínházaiban: a Fehér fogoly. (A borneói maharadzsza), a főszerpekben: Rose Hobart, Charles Bickford és Georges Benavent.

RÁDIÓ MŰSOR

- Péntek, január 8.
- Budapest. 9.15: Hangv. 9.30: Hírek. — 12: Déli harangszó. 12.05: Orosz balalajkazené. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés. időjárás. 2.45: Hírek. 4: Divattudósítás. 4.45: Pontos időjelzés, időjárás, hírek. 5: A hangosfilm és a közönség. 5.35: Szalózenekar. 6.45: Gyorsirótanfolyam. 7.15: A Törökvis Dalegylet hangv. 8: A rádió külügyi negyedórája. 8.20: Gram-mofónhangv. 8.45: A Budapesti Hang-versenyzenekar hangv. 10: Pontos időjelzés, hírek időjárás. Majd cigányzene.
- Barcelona. 22.05: Szór. zene. 23.15: Kávéházi zene.
- Belgrád. 20.30: Szimf. hangv.
- Bécs. 21.05: Bernhard Effé jazzkara. 22: Scheider zenekar.
- Berlin. 19.10: Zenekari verseny.
- Brünn. 19.30: Dvorzák: A jakobinus c. operája.
- Bukarest. 20.30: Közvetítés az Operából.
- Kassa. 17: Hemerka zenekar.
- Kattowitz. 20.15: Filharmónikusok Var-sóból.
- Leipzig. 21.10: Fischer: Pergamon e. hangjátéka.
- Milánó. 16.50: Könyvi zene. — 21.20: Szoprán, bariton és hegedűverseny.
- Poznan. 20: Zenei csevegés. 20.15: Szimf. hangv. 22.50: Tánczene.
- Pozsony. 22.20—23: Cigányzene.
- Riga. 19.05: Szimf. hangv.
- Róma. 21: Bard: A Tabarin hercegnője operett.
- Stuttgart. 22.40—24: Tánczene.
- Svájci Aleman Ad. 20: Mozart: A színházigazgató c. oiperája. 21: Kalliwoda Olga magyar nőtaesztje.
- Toulouse. 24.30: Operaszínek. 24.45: Árák és Igorból, Varázsfuvólából és Hamletről.
- Varsó. 22.50—24: Vendéglői zene.

Szombat, január 9.

- Bukarest. 19.40: Grammofón. 21.05: Zenekari hangv.
- Budapest. 9.15: Zenekari hangv. 9.30: Hírek. 12.05: Szalózenekari hangv. 12.25: Hírek. 1: Pontos időjelzés, időjárás. 2.45: Hírek. 4: Gyermekdelután. 5: Irásvesseny. 5.30: Citerahangv. 6.30: Rádióamatőrposta. 7: Vidám műsoros est. 9: Pont-tos idő. 9.20: Jazz-zenekar. Vig Miklós énekszámával. 10.10: Időjárás. 10.30: Szalózenekari hangv.

APRÓ HIRDETESEK

- Fogászati rendelő vidéki városban: családi okok miatt eladó, esetleg a praxist átvehető. Értekezni: Sanitas-Dental-depot Cluj, Str. Iorga 23.
- Urileány lakást ellátással kaphat. Str. Alexandri 10. földszint, dr. Hirschnél.
- Megérkeztek a legújabb bécsi sablonok: Montirozás, függőösszeállítás, csipbe-bevarrás, kelengyekészítés, izléses kész dí-ványprárnak Fisch Böske kézimunkaszalójában. Str. Gh. Bariju 16.
- Házeldás. A Str. Filipescu (Szentlélek u.) 1. szám alatti és a Str. Calugárilor (Kisszamos u.) 6. szám alatti ház előnyös feltételekkel eladó. Érdeklődők forduljanak a Kereskedelmi Hitelezészet Rt. Igaz-gatószághoz, P. Unirii 22.

HIL
— A kolozsvári Z...
adulátánját vasár...
szettel tartja me...
véház (Str. Iuliu...
n. A teadulátán i...
vilvánul meg város
— Ma kezdődnek
szávi törvényszék...
nyászekem ma, 8-án
nyoni szünet. A
rimesztere változat...
menyiben egész se...
polgári per tárgy...
esen a törvényszék
— Kommunista-...
kolozsvári törvény...
válásra Bretter M...
tó kommunista bü...
tartóztatása a kol...
szervekedés egyik...
vált, amely annal...
vagy szencziót...
tánt nagy az érdek...
— Zsidótárgyu elő...
ban. A kassai rád...
2-én este 7 óra 30...
nagyarnyelvű rádi...
ki „Egy világról...
tezetk, de kevesen...
áamol a kárpátorus...
óság életéről. Teki...
orszi s szlovenszko...
nyvilág aig, vagy...
mis beállítások alap...
Szerey Béla a k...
enszkoí zsidó viszon...
hének egyik kiváló...
előreláthatóan által...
kiváltani.
— Szuk Cállelné...
esség érte a napokb...
geti Szuk-családot.
Cállelné, a kézszer...
konyságáról előnyös...
Hosszu évekkal ezelő...
s azóta gyermekei és...
A nagyszony ne...
egész melegevel a sz...
tek érdekében dolgoz...
láján kívül Máram...
lak. A feledtetlen...
Szuk Mihály, a s...
alelnöke, valamint a...
ság tagja, Samu...
meti kereskedő tár...
beszélletben álló t...
Pnkászné, Fuchs S...
Mihályné gyászolják...
rosszerte óriási rész...
— Az Eötvös uccán...
gatósága értesíti az...
hogy az előadás f...
86dik.
— Mégis megszű...
népművészeti iskolá...
Kolozsvárra érkezett...
et, melynek értel...
népművészeti iskola...
zerve beszünteti m...
esti lapok néhány...
közlik ezt a hírt...
épmultu művészeti...
mintét jelenti be. A...
szeti iskola az imp...
Maniu Gyula kez...
ült, aki az intézet é...
művész, Papp Sándor...
tandor mellett a ron...
kitűnőbb represent...
tételben, melynek l...
eg volt a szerepe...
arda utánpótlásána...
lytatta működését e...
t középiskolái ta...
ásfél évvel ezelőtt...
rium részéről lépés...
iskola 500.000...
egszüntessék. Az ál...
ése után jött a m...
szkedés, mely az...
hány tanárt felfüg...
sz intrikák egész...
után a visszahelyez...
igazgatóság minde...
intézet további fe...
tani tudja. Néhány...
első jelentés arról...
szüntetik. Az igaz...
éseket annak kiesz...
abb a folyó évet...
esse be az intézet. U...
nciók nem jártak...
úkszavu hivatalos...
iskola január else...
gy zárja kapuit.

HIREK

2. január 8.

MŰSOR

Gyilkosság a... 9 órakor prem... filmre... zsidó... szünet. A törvényszéki év 2-ik... programmal indul... ügyi... zalkik le rővi... tárgyalótermekben.

IGOR

8.

9.30: Hírek. — Orosz balaj... pontos időjelz... Divattudósítás... hírek... 5.35: Szíriánfolyam... 8: A... 8.20: Gram... Hang... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

23.15: Ká... 8.20: Gram... Pontos időjel... igényzene.

A kolozsvári Zsidó Nőegylet tea-... vasárnap délután öt órai... (Str. Iuliu Maniu) különtermé... teadélután iránt nagy érdeklődés... Ma kezdődnek a tárgyalások a ko-... törvényszéken. A kolozsvári tör-... ma, 8-án fejeződik be a kará-... törvényszéki év 2-ik... programmal indul... ügyi... zalkik le rővi... tárgyalótermekben.

Kommunista-per a törvényszéken. Kolozsvári törvényszéken ma kerül tár-... Bretter Manó egyetemi hall-... kommunista bűnpöre. Bretter Manó... kommunista törvényszéken... egyik érdekes eseménye... annak idején a városban... szűnet. A tárgyalás... az érdeklődés.

Zsidótárgyu előadás a Kassai rádió-... A Kassai rádióállomás január hó... 7 óra 30 perckor Szerény Béla... rádióelőadását közvetíti, amely... melyet sokan felfe-... ismernek" címen be-... s szlovenszkoí zsi-... szlovenszkoí zsidóság életét a... vagy pedig teljesen ha-... alapiján ismeri s miután... és szlo-... zsidó zsidó viszonyoknak és zsidó psi... ismérje, az előadás... érdeklődést fog... halála. Súlyos vesz-... napokban a máramarosszi... család. Meghalt Szuk... halálában esá-... szegényei sirat-... anyát gyermekei... htközség... intermáris bizott-... és Sándor, a... közismert... lányai: Adler... és Salamon... iránt vá-... nyilvánult meg.

Szükek Cállélné halála. Súlyos vesz-... napokban a máramarosszi... család. Meghalt Szuk... halálában esá-... szegényei sirat-... anyát gyermekei... htközség... intermáris bizott-... és Sándor, a... közismert... lányai: Adler... és Salamon... iránt vá-... nyilvánult meg.

Orvosi hír. Dr. S. Moldovan Párizs-... végzett és gyakorlott orvos Máramar-... Bogdan Voda ucca (Rákóczy... 48 szám alatt a volt dr. Hegyessy-... rendelőjét megnyitotta.

Az amerikai antifasiszta bomba-... merénylet-kísérletek tetteseit még nem... Londonból jelentik: Az Egyesült... antifasiszta bombamerénylet-kísérletek... még nem sikerült kinyo-... Néhány letartóztatás történt... hogy az... bombákat rejtő postacsomagok küldésében.

Eljegyzés. Moskovitz Mariska Dés... Schwartz Móritz Dés (Szamosújvár) jegyesek. Minden külön értesítés helyett.

Véres harc Keletindianában sztrájk-... és a karhatalom között. Hágából je-... A kelethollandiai Enschede-ben a... akadályozó... között... a sztrájkolók... mire... adtak le rájuk. Több sebesülés történt. A rendőrök az... tőmeget.

Már csak 5 napia van ahhoz, hogy egy kis szerencsével milliómos lehessen Százán és százán nyertek már kisebb-nagyobb összegeket a Zsidó Kórház sorsjátékán. Január 12-én lesz az utolsó húzás amelyen az 1,000.000 lejes főnyereményen kívül még számos nagy nyere-... Ne habozzék tehát, hanem Vegyen még ma Zsidó Kór- házsorsjegyet Póztai megrendelésnél 100 lej ellenében portómentesen küld egy sorsjegyet a Zsidó Kórházegyesületek Központi Sorsjátékintézősége, Cluj, P. Unirii 20.

A francia vasúttársaságok ingyen vasuti jegyeket adnak a hazainduló idegen munkásoknak. Párizsból jelentik: A francia vasúttársaságok ingyen vasuti jegyeket adnak a francia határig azok-... a külföldi munkanélkülieknek, akik a jegyet azért igényelik, mert távozni akarnak Franciaország területéről. A jövőben az idegen munkásokat kizárják azokról a munkákból, amelyeket állami támogatással végeztenek, ugyszintén az állami közmunkákból is.

Történelmi gramofonlemez. Heyden-Linden pomerániai német fizikus Hindenburg ismeretes szilveszteri beszédéről gramofonfelvételt készített. Ezen a felvételen világosan lehet hallani azokat a hangokat, amelyekkel a kommunisták a beszédét megzavarták. Ez a lemez tehát érdekes kortörténeti dokumentum. A lemezt egyébként a rendőrség is felhasználja a tettesek nyomozásánál.

Mozart-előadások a francia Rivierán Párizsból jelentik: A német-francia kulturkötösök jelöl az idej karnevál alkalmaival a nizzai Theatre Municipaiban három Mozart-operát német nyelven fog-... előadni.

Az ostobák szocializmusa címen ma, január 8-án este 8 órakor Salamon László tart előadást a Kautsky munkáskultur-... körben. Az előadás a Vasmunkás Otthon-... (Str. Wilson, a törvényszékkal szem-... lesz megtartva. Belépődíj nincs. Vendégeket szívesen látnak.

GYENGE CSONTUAKNAK: Je-... málta a megváltás.

Kopenhágában megkezdődött a skan-... államok külügyminiszterei-nek kon-... ferenciája. Londonból jelentik: Kopen-... hágában ma megkezdődött a skandináv államok külügyminiszterei-nek konfen-... ciája. Valuta- és kereskedelem-politikai kérdésekről tárgyalnak Dánia, Norvégia és Svédország külügyminiszterei.

A beutheni Karsten-bányában föld-... omlások akadályozzák az áldozatok holt-... testeinek felszínre hozását. Berlinből je-... lentik: A beutheni Karsten-bányában föld-... omlások akadályozzák a katasztrófa színhelyének megközelítését s az áldo-... zatok holttesteinek felszínre hozatalát. Re-... mélik, hogy ma kiáshatják a beomlott tár-... marésket s elvihathatnak a halott há-... nyászokhoz. Hindenburg elnök részvét-... táviratot küldött.

Az Ábris rózsája című megrázó zsidó tárgyú dráma 12 fejezetben kerül bemutatásra az Építők munkásságában... vasárnap 3. 6 és 9 órai kezdettel, hétfőn... fél 5 és fél 8 órakor, kedden egy előadás-... ban 5 órai kezdettel. Szerdán fél 5 és fél 8 órakor utóljára lesz bemutatva.

NAPRÓL NAPRA

Az amerikai filmszínházak száma 21 ezerrel 17 ezerre csökkent. Ez évben az Egyesült Államok stúdióiban mintegy négyszáz filmet fognak gyártani.

A Tanganyika-terület északi részét sűrű sáskarajok lepték el. A lakossá-... got katonaság is támogatja a sáskák elleni küzdelemben.

A LaManche-csatornán orkán dühöng. Egy parti őrhajó két halászár-... ka hajótöröttjeit kimentette az életve-... szedelemből.

Törökországban nyugati Anatolia in-... ségesei javára országos gyűjtést indi-... tottak.

Anglia rádióelőfizetőinek száma már meghaladja a négy milliót. Ezzel a Né-... metországgal a rádióelőfizetők minél nagyobb számára emelésére irányuló versenyben egyelőre Anglia a győztes. Németországban még 200 ezer előfize-... tő hiányzik a négy millióhoz. Az Egyesült Államokban 12 millió 560 ezer készülék áll üzemben a rádióhall-... gatók lakásán.

Angol feltaláló önborotvát szabadal-... maztatott, amelynek segítségével sö-... tétben is lehet borotválni. Az önbo-... rotvához miniatűr villamoslámpát sze-... relt fel, amely éppen a borotválandó arcfelületet világítja meg.

Közelebbről ujjaéled a dán film-... gyártás. Ujjászervezője Ole Olsen, aki két évtizeddel ezelőtt világhírre eme-... te a dán filmeket. A most készülő fil-... mek hangosak lesznek.

A hollandiai Jávától keletre eső Bali és Lombok szigeteket hatalmas orkán söpörte végig, mely a szigetek minden összeköttetését Bataviával megsemmi-... títette. Az áldozatok számára egy-... előre nem érkezhettek jelentések.

Az amerikai férfi tennisz sztárok a jövő évben nem fognak résztvenni a wimbledoni világbajnokságokon, mert egész energiájukat a Davis-Cup ver-... senyeeire tartogatják.

Az angliai zenészsövetség tiltakozó iratot bocsátott ki, melyben megb-... lvegi azt az ujabban divatosabb vált szokást, hogy jazz-zenekarok klasszi-... kus műveket jazz-hangszerelekkel jazz-... hangszereken adjanak elő.

1932-ben a Baumgarten-díj 4000 pengős díjait ötön kapják és pedig: Szabó Lőrinc, Nagy Lajos, Füst Milán, Gellért Oszkár és Halász Gábor.

Newyorki jelentés szerint a beteg-... ségéből felépült Pola Negri nyolcvan-... ezer dollár kölcsön visszafizetése iránt pert indított volt férje, Mdivani herceg ellen.

Vidám sarok

Jó napot. — Jó napot. — Van nálam egy pár esedékes számla. Gondoltam elővöök... — Eppen most ment el a pénztá-... rosom... — Jó. Akkor majd elővöök és ki-... fizetem máskor... Egy francia fürdőhelyen három jóbarát pikniket rendez. A piknikre mindenki magával hozza az elem-... zsiát. Megérkezéskor mindegyik be-... számol, hogy mit hozott magával. — En pezsgőt és kaviárt hoztam — mondotta a francia. — En — mondotta az angol — böfstököket és salát de beef-öt. — A harmadik, a skót, egy szót sem szólt. — Na és te? Mit hoztál? — En elhoztam az öcsémet — fe-... lelti a skót.

OVAKODJATOK A HIDEG, A NEDVESSÉG ÉS POR VESZEDELMEITŐL VEDJETEK TORKOTUKAT, MELLETEKET ÉS A TÜDŐKET A MEGHÜLÉS, TOROKFÁ-... JÁS, ASTMA, BRONCHITA, INFLUENZA, ELLEN A VALDA PASTILLÁK ÁLTAL, ELTÁVOLITJA ÉS LÉGYÖZI A LÉZŐ SZERVEK ELLENI BETEGES MEGTÁMADÁSOKAT A DOBOZ FAC-SIMILJE KAPHATÓ MINDEN GYÓGYSZERTÁRBAN

HIREK

ki városban... szetleg a praxi... anitas-Dental... kaphat, Str. Hirschnél. cési sablonok... lltás, csipe-... zelés kész di-... kézimunkasza-... (Szentlélek... Calugár... ház előnyös... dok fordult... szet Rt. igaz...

UJ KELET *Legújabb hírek*

Egymilliárd lej kölcsönt akart szerezni Argetoianu, hogy az állam részére erdőket vásároljon egy beszarábiai konzorciumtól?

Voltaképen miért járja a külföldet a pénzügyminiszter? Argetoianu, aki ma érkezik Párizsba utközben többször igen önértékesen és rendkívül optimisztikus nyilatkozatot tett

Bucuresti-Bukarest, január 7. (Az Uj Kelet tudósítójától.) Iorga miniszterelnök, Pangal külügyi sajtófőnök, Dinu Cesianu párizsi követ és Soneriu államtitkár között ma délelőtt hosszabb telefonbeszélgetés folyt a bukarest-párizsi vonalon. Soneriu közölte a miniszterelnökkel, hogy Argetoianu ma pénteken érkezik Párizsba, ahol január 17-18-ig marad.

Argetoianu tegnap este résztvett az olasz újságíró szövetség bankettjén, amelyen kijelentette, hogy Románia fel van készülve 1932-re. Ami az orosz tárgyalásokat illeti, ezeknek megindulása természetes következménye annak a ténynek, hogy Románia szövetségesei Franciaország és Lengyelország is hasonló egyezményt kötöttek az oroszokkal.

A megnevezési szerződés egy lépést jelent előre a világbéke útján. Arra a kérdésre,

mi fog történni, ha a megegyezés nem sikerül és a szerződés létre nem jön, kijelentette a pénzügyminiszter, hogy Románia nem fél semmiféle támadástól.

A „Dimineata” a párizsi Information lap december 30-iki száma alapján azt a hírt közli, hogy Románia Párizsban újabb nagyobb kölcsönről tárgyal. A kölcsön szükségességét Auboin, a Nemzeti Bank szakértője is elismerte, de mivel a külföldi piacon jelenleg nem kedvező a helyzet, ezért Auboinnak az a véleménye, hogy egyelőre Romániának kisebb összegeket kell találnia a pillanatnyi szükségletek fedezésére. A tárgyalások ezért több kisebb összeg felvételéről folynak.

A francia jegybank jelenleg nincs abban a helyzetben, hogy nagyobb kölcsönt folyósítsa és ezért a francia állammal interveniált, hogy Románia az államkincstártól kapjon egy kétszázmillió frankos hitelt.

Flandin pénzügyminiszter szintén e mögé a terv mögé állott, kijelentette azonban, hogy tekintettel azokra a nehézségekre, amelyek a képviselőházban a Magyarország és Jugoszláviának folyósított hitelek felmerültek, a francia parlament összeülését semmit sem tehet. A „Dimineata” szerint pénzügyi körök véleménye az, hogy a francia parlament összeülése után ez a kölcsön és egy másik százmillió frankos, amelyet a monopóliumtörvény fel, realizálhatók lesznek.

Argetoianu az olasz sajtónak nyilatkozott külföldi utjáról. Ismertetette először azokat az erőfeszítéseket, amelyeket Románia tesz a krízis leküzdésére, majd az új pénzügyi jellegű törvényekkel és tervekkel foglalkozott, különösképpen a mezőgazdasági adóságok konvertálásával. Kijelentette, hogy utazása informatív jellegű, mert ismerni akarja mind azoknak a tényezőknek a véleményét, amelyek a nagyhatalmak pénzügyeit vezetik. 1932-re Romániában teljes mértékben biztosítva van a kötvények kuponjainak fizetésére szolgáló összeg,

a tájékozódásokra azonban azért van szükség, mert hiszen általános európai pénzügyi rosszabbodás esetén Románia sem vonhatná ki magát a krízis következményei alól.

A pénzügyminiszter különösen hangsúlyozta a Mussolinivél és Grandival folytatott megbeszéléseinek szívélyes jellegét és azt, hogy minden tárgyalás a legteljesebb összhangban folyt a két országot érdeklő összes gazdasági kérdésekben. Gazdasági téren egyébként még sokat lehetne tenni a két ország kölcsönös együttműködése irányában. Az olasz-román viszony érzelmi téren a legjobb és Románia barátságát és háláját Olaszor-

szág iránt nem lehet kétségbevonni. Reméli, hogy a jövőben ipari és kereskedelmi téren sikerülni fog az együttműködést szorosabbra kötni.

A pénzügyminiszter végül megcáfolta Románia moratóriumkérelmi szándékairól elterjesztett hamis híreket.

Az „Ordinea” egy cikkében élesen támadja a kormányt. Azt írja, hogy

Argetoianu külföldi utján egy egymilliárd lej kölcsönt akar szerezni

abból a célból, hogy Beszarábiában egy erdőtulajdonos csoporttól nagy-kiterjedésű erdősekeket vásároljon az állam.

Ha a vásár létrejönne, abból a kormány egyik tagja hatalmas provizórt mondhatna magának. Ez a beszarábiai erdőtulajdonos már az összes kormányoknál kísérletezett, de mindig eredménytelenül. A lap tiltakozik az ellen, hogy a jelenlegi kritikusan helyzetben az ország pénzét ilyen üzletekre használják fel.

Brüning és Groeuer tárgyalásba kezdtek Hitlerrel

Berlin, január 7. Brüning és Groeuer holnap tárgyalásba kezdenek Hitlerrel. Valószínűleg arról esik szó a tárgyalásokon, hogy a közeledő elnökválasztásokon a nemzeti szociálisták Hindenburgra szavazzanak.

Merényletet követtek el a Kolozvár-nagyvárad gyorsvonat ellen

Lövéseket adtak le a vonatra, amelyek bezúrták a vagonok ablakait, de nem tettek kárt az utasokban

Oradea-Nagyvárad, január 7. (Az Uj Kelet tud.) Ma éjjel ismeretlen tettesek fegyverekkel merényletet követtek el a kolozvár-nagyvárad gyorsvonat ellen. A merénylők több lövést adtak le a vonat ellen, melynek ablakait a lövések bezúrták ugyan, de emberéletben nem esett kár. A merénylet Szána és Bánffyújnyad között történt. A vonatvezető nem állította meg a vonatot, hanem teljes sebességgel haladt tovább. A vonatszembélyzet csak reggel tett jelentést a nagyvárad vasúti rendőrségnek a történetéről.

A román-orosz tárgyalások első napján megszületett az első nézeteltérés

A román javaslatra az oroszok ellenjavaslatokkal feleltek, amely nem precizirozza a területi kérdést

Románia csak a területi kérdések precizizálása alapján tárgyal tovább

Bucuresti-Bukarest, január 7. Ghica külügyminiszter csütörtökön reggel 9 óra 10 perckor Sembek bukaresti lengyel követ társaságában elutazott Varsóba. A külügyminisztérium vezetését Ghica távollétében Jorga miniszterelnök látja el. A külügyminiszter január 11-én érkezik vissza a fővárosba.

A kormányhoz Rigából az oroszokkal tárgyaló román delegáció elnökétől, Sturza rigai követőtől távirati értesítés érkezett, amely szerint a román delegáció közölte a szovjettel a román álláspontot. A szovjetek ellenjavaslatával válaszoltak, ez a szovjetjavaslat azonban nem precizirozza az országhatárokra vonatkozó kérdést. A kormány késő este távirati választ adott, amiben kijelentette, hogy a jelenlegi tervezet Románia utolsó javaslata a szerződés megkötésében az a román kormány által megfogadható minimális feltételeket tartalmazza és így Románia semmi körülmények között sem fogadhat el olyan szöveget, amely kifejezetten és pontosan nem írja körül, hogy melyek azok a területek, amelyekre a megnevezési szerződés vonatkozik. Ezt a választ Sturza csütörtökön reggel

adta át a szovjetdelegációnak, amely a választ péntekre ígérte.

Az „Universul” és a „Curentul” hosszú cikkekben méltatják a román-orosz tárgyalásokat. A két lap szerint a megkötendő szerződés jelentősége majdnem semmi, sőt az Románia számára inkább hátrányt, mint előnyt jelent. Az aláírással Bessarábia kérdése úgy sem nyerne végleges elintézés és a megegyezés csak gyöngytené a Bessarábiai vonatkozó londoni nemzetközi megegyezés erejét. Oroszország számára viszont nagy megerősödést jelentene ez a paktum.

460 autóengedélyt adtak vissza Nagyváradon

Oradea-Nagyvárad, január 7. Az új adók életbelépése miatt januárban 460 autótulajdonos jelentette be a nagyvárad rendőrkveszturán, hogy autóját leállítja. Az új adóval tehát csak károsodás éri az államot. Váradon eddig 1500 jármű volt forgalomban, most ez a szám egyharmadára fog csökkenni.

Készülnek az ezüst százlejesek

Bucuresti-Bukarest, január 7. Nemrégiben megírtuk, hogy a jelenlegi papír százlejesek helyett ezüstpénzeket tervezni és kibocsátani az állam. A kérdés megvizsgálására kiküldött bizottság csütörtökön délelőtt a pénzügyminisztériumban ülést tartott, Bratescu pénzügyi államtitkár elnökléte alatt. A bizottság megvizsgálta az ajánlatokat, amelyek egy olasz, egy francia és egy lengyel pénzverő intézettel érkeztek be. Ezután megállapították, hogy a kibocsátandó százlejesekben tíz rész ezüstartalom mellett négy rész réz, egyetted rész cink és egyetted rész másféle fém lesz.

A kormány a német jelöltet támogatja a bánati szenátorválasztáson

Bucuresti-Bukarest, január 7. A kormány a temesvári szenátorválasztásra maga részéről nem állít jelöltet. Állítja a kormány a svábok jelöltjét fog támogatni, hogy így a magyar jelölt ügyét megnehezítse. Nemzeti pártos körök szerint természetesen a legtöbb esélye hacsak a kormánypreszió nem lesz túl nagy, Bocu Severin van.

A japánok támadásra készülnek Peking ellen?

London, január 7. A moszkvai Tass távirati iroda sanghai jelentése szerint a japánok támadást készítenek elő Peking ellen. Állítólag be akarnak vonulni Pekingbe, Kína volt fővárosába. Tientsinben a japánok repülőgépekkel, tüzérséggel és tankokkal erősítették meg a japán helyőrségeket.

Január 8-ikán újra megkezdődik a vita a konvertálás körül

Bucuresti-Bukarest, január 7. A konvertálási törvényjavaslatot megkezdő bizottság január 8-án újabb gyűlést fog tartani. A liberális párt álláspontja az, hogy továbbra is részvesz a bizottság munkájában, ha a javaslat szerint a konvertálás a hitelekkel szemben kötelező jellegű lesz és ha a jogszabályi konverzió határát tíz hétértára emelik föl. Ezt a utóbbi feltételt a bizottság már honorálta is. A liberálisok ezenkívül azt kérik, hogy a konvertálást terjesszék ki a nagybirtokosokra is, mivel ezek is ugyanazokkal a nehézségekkel küzdenek, mint a kisbirtokosok, végül pedig, hogy a kibocsátandó kötvények árfolyamát és a kamatfizetését az állam garantálja. A holnapi gyűlésen a liberális párt delegátusai előterjesztik feltételeiket a sürgősen fogják a végleges szöveg elkészítését.

A Mizrahi ifjusági csoportok keddes hetű Oneg Sabat estén ma, 8-án este fél 9 órakor a Szatmáron január 1-3. között lefolyt Mizrahi ifjusági konferenciájáról beszámolót tartanak Jochanan Zaharye (Oradea) és Neumann Jer (Cluj). Vendégeket szívesen lát a vezetőség.

Sztrájkba léptek a berlini Ullstein-nyomda-vállalat segéd munkásai. Berlinből jelentik: Az Ullstein-nyomdavidálalás differencia miatt sztrájkba léptek. Emiatt a B. Z. am Mittag ma nem jelent meg.

Vissza a háboruba?

Taxa postalatite in num No. 224.716-

da Baron L. P. Telefon: 9-77. vonta 110, né 600, egészségére havonta 1, neg egészségre 10 értékű valuta. szerint az „Uj banskagi zsidós Cikkeink utáni rás megjelölés

Vagyondézsma

Minden politikai tisztának, hogy részis vagyonszáma. Azon cél megfogalmazás, hogy a legújabb hírek miatt kiürült. Ebből természetesen Ezzel szemben az ben most nekimegynek, amelyek évtizedes munka gyümölcsek. A minimális adó vagyondézsma. A ke fizetnie kell, még nem jövedelmez. és százezreket vesnyok miatt.

Itt a vagyondézsma ciális vagyondézsma mammut-vagyonokk nincsteleneznek. Ny vagyondézsma, amely szeharcsolt és ösdokak akarja a kö Hanem egy br egyoldalú vagyond nélkül döfi kereszt dolgozó és hasznos. Az egyik oldalon sik oldalon konve Nem utolsó sor akiket a minimális bizonyos kisebbség

Jorga felcsap

Jorga ugyan cs legalább is kalifár Különben bizony eszébe azt kívánni roktól, hogy gond mit olvastak a nebn mit fognak olvasni. Most már mit c nárók?

Howan a csoda hogy miféle olvasn elnök kedvére?

Holtbizonyosra c Jorga könyvei n Szerencsére van né a fajtából, akár ti mak rajta a középis Söt hál' Istenne is lehet ajánlani. A Neamul Romá saját lapját.

Hogy is mondta adott arra, hogy alexandriai könyvt. „Vagy az van be és akkor főlölege benne és akkor ká Minek is az isko denféle haszontalan a fejét?

Vagy az van ezé Manyokban, ami Jo valami más és hogy egyebet írni, mint ősszentsége?

A katonaság vonalmunkás

„Ez ember szája csodálkoztól. Hogyan? Hát ez Ezentul katonai munkálatokat végez. Örömhimmuszt ke mennyire boldog ez Már nem lehet nánban a CFR von vasutigazgatóság k hoz fordulni segítségért.

Milyen boldogság mely ebben a ható ben 4000 darab é emberrel segíti ki radt CFR-t... Megható áldozatk Csak egy kérdést De ha netán még nélküliek Romániát Argetoianu nyilat rata ellenére is? Mit tegyenek a n